

ДНЕВНИКЪ

(СТЕНОГРАФИЧЕСКИ)

НА

IX^{то} ОБИКНОВЕННО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

(ТРЕТА РЕДОВНА СЕСИЯ).

XXII заседание, Вторникъ, 24-й Ноемврий 1898 год.

(Отворено въ 2 часътъ слѣдъ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя Д-ръ Георги Янколовъ.)

Прѣдсѣдателъ: (Звъни.) Засѣданието се отвара.

Секретарьтъ г-нъ Иванъ Пецовъ ще прочете списъка на г-да народнитѣ прѣдставители, за да се види: кой пристѣствува и кой отсъствува отъ настоящето засѣдание.

Секретарь Иванъ Пецовъ: (Чете списъка.) Отсъствуватъ г-да прѣдставителитѣ: Атанасъ Д. Шевкеновъ, Григоръ Найденовъ, Григоръ Д. Начовичъ, Димитръ х. Баневъ, Джорджо Момчевъ, Димитръ Мишковъ, Иванъ Рѣзняковъ, Коста Стефановъ, Лука Братановъ, Маринъ Стоиловъ, Несторъ Абаджиевъ, Никола А. Мариновъ, Петко Катрановъ, Петко Кочанковъ, Стефанъ С. Вобчевъ, Саулъ Камбосевъ, Тако Пѣевъ, Филипъ Атанасовъ, Христо Гендовичъ, Христо П. Славейковъ и Янколъ Допковъ.

Прѣдсѣдателъ: Отъ цѣлото число прѣдставители, отсъствуватъ 21 души. Има, значи, законното число, за да се отвори засѣданието и да се пристѣпи къмъ разискване положениѣта на дневния редъ въпроси.

На дневния редъ за настоящето засѣдание имаме слѣдующитѣ въпроси:

I. Първо четение: 1) законопроекта за прѣхвърляне на постройката на Бургаското пристанище върху дружеството „Ватиньолъ“; 2) законопроекта за инспекция на класнитѣ и основнитѣ училища; 3) прѣдложение за прѣименование на с. Луковитъ (Плѣвенски окръгъ) отъ село на градъ, и 4) прѣдложение за увеличение пенсията на свещеника Недѣлю Ивановъ;

II. Докладъ отъ комисията по прѣглеждане смѣткитѣ за расходитѣ на втората редовна сесия отъ VIII-то Обикновено Народно Събрание, и

III. Второ четение: законопроекта за устройството на сѣдилищата.

Прѣди да се пристѣпи къмъ дневния редъ, секретарьтъ, г-нъ Иванъ Пецовъ, ще прочете указа № 2.

Секретарь Иванъ Пецовъ: (Чете.)

„Указъ

№ 2.

НИЕ ФЕРДИНАНДЪ I.

Съ Божия милость и народната воля,
Князь на България.

По прѣдложението на Нашия Прѣдсѣдателъ на Министерския Съвѣтъ и Министръ на Външнитѣ Работи и на Исповѣданията, направено Намъ съ доклада му отъ 23-й Ноемврий 1898 год., подъ № 929,

Постановихме и постановяваме:

I. Да приемемъ оставката на Министра на Търговията и Земледѣлието, г-нъ К. Величковъ, и да назначимъ на негово мѣсто за Министръ ad interim на Търговията и Земледѣлието, Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, г-нъ Н. Беневъ.

II. Исполнението на настоящия указъ вѣзлагаме на Нашия Прѣдсѣдателъ на Министерския Съвѣтъ и Министръ на Външнитѣ Работи и на Исповѣданията.

Издаденъ въ Нашия дворецъ, въ Столица София, на 23-й Ноемврий 1898 год.

На първообразното съ собственната на Негово Царско Височество рѣка написано:

„Фердинандъ“.

Прѣдсѣдателъ на Министерския Съвѣтъ и Министръ на Външнитѣ Работи и на Исповѣданията:

Д-ръ К. Стоиловъ“.

Прѣдседателъ: Съобщавамъ на Народното Събрание, че Бюрото е разрѣшило 6-дневенъ отпускъ на г-на Петра Цековъ; 10 дена на Атанаса Шевкеновъ, и 8 дена на Петка Кочанковъ.

Пристапваме къмъ дневния редъ.

На първо мѣсто имаме: първо четение законопроекта за прѣхвърляние постройката на Бургаското пристанище на дружеството „Батиньолъ“.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретарь Данчо В. Пишмановъ: (Чете.)

„Изложение на мотивитѣ

за прѣхвърлянието на прѣдприятието по построяването на Бургаското пристанище отъ прѣдприемачитѣ Касъ и Ликенсъ върху строителното дружество „Батиньолъ“.

Съгласно рѣшението на Народното Събрание отъ 14-й Декемврий 1893 год., се произведе търгъ на 20-й Януарий 1894 год., за отдаване на прѣдприемачъ построяването на Бургаското пристанище по единични цѣни; оцѣнката възлизаше на 5,875.190 л. Прѣдприятието се възложи на г. г. Касъ и Ликенсъ, белгийски подданици, съ едно намаление отъ 28%.

Обаче, прѣди започването на работитѣ, възникнали сж сериозни съмнѣния върху цѣлесъобразността и успѣха въ конструкцията на нѣкои отъ главнитѣ елементи на постройката. За да се прѣдпазятъ интереситѣ на държавата отъ грѣшкитѣ и уущенията въ проекта, които се бѣхж вмъкнали, отъ едно прибързано и необмислено рѣшение на въпроса, правителството рѣши да се възползува отъ чл. 51-й на поемнитѣ условия, споредъ който членъ то си бѣше запазило правото да въвежда измѣнения въ проекта на пристанището, измѣнения, каквито се покажатъ полезни за неговата солидностъ и експлоатация. Водимъ отъ тия съображения, Министерскиятъ Съвѣтъ, слѣдъ като е взелъ мнѣнието на разни специалисти по допълването и поправянето на проекта, прѣдложилъ го на прѣдприемачитѣ за изпълнение тѣй, както билъ вече видоизмѣненъ.

Но понеже прѣдприемачитѣ сж считали тия измѣнения за сжществени, то станжло е нужно, щото въпросътъ да се внесе въ Народното Събрание, което, въ засѣданието си отъ 20-й Декемврий 1894 год., е упълномощило правителството да сключи съ прѣдприемачитѣ една допълнителна конвенция, а въ случай на несполука, да извърши работитѣ чрѣзъ другъ прѣдприемачъ или по стопански начинъ.

На основание това рѣшение, сключи се на 10-й Януарий 1895 год. допълнителна конвенция, съ която се уреждахъ всичкитѣ повдигнати и извѣстни до тогава спорове, и прѣдприемачитѣ г. г. Касъ и Ликенсъ започнахъ работитѣ по строенето на пристанището.

Споредъ послѣдния членъ отъ тая спогодба, срокътъ за довършването на по-главнитѣ работи останахъ все сжщиятъ, т. е. 1-й Февруарий 1898 год., но за окончателното довършване на всичкитѣ работи даваше имъ се едно продължение отъ една година.

Срокътъ 1-й Февруарий 1898 год. истече; обаче, работитѣ бѣхж далечъ отъ да сж довършени. Причинитѣ на това сж:

а) финансовата слабостъ на прѣдприемачитѣ въ самото начало;

б) недобрата распоредителностъ на прѣдприемачитѣ и неопитността имъ да водятъ работитѣ при започването, отъ което сж ги послѣдвали огромни и безполезни разноси и загуби, и

в) невѣрното описание отъ поемнитѣ условия, породата на почвата на морското дѣно за драгиране.

Правителството, съ цѣла поредица писма, поканва прѣдприемачитѣ да ускорятъ работитѣ, като имъ указваше реда и начина, по който тѣ трѣбвало би да ги извършатъ; и чрѣзъ исчисления, основани на даннитѣ отъ проекта и мѣсечнитѣ ситуации, посочваше имъ количествата, които се припадахъ за извършване на день.

Освѣнъ това, и съ нѣколко формално отправени протести, правителството постоянно ги заплашваше, че ще бжде принудено да вземе спрѣмо тѣхъ принудителнитѣ мѣрки, прѣдвидени отъ поемнитѣ условия, а именно: да дѣйствува чрѣзъ замѣствание или унищожение на договора.

Безъ да се спирамъ върху разнитѣ неоснователни причини, които прѣдприемачитѣ прѣдставяхъ, за да извинятъ и оправдаятъ слабия вървежъ по извършването на прѣдприетитѣ отъ тѣхъ работи, считамъ за нужно да се спрѣ само върху една, която се прѣдставя отъ по-голѣма важностъ и която е единствена, можаща да послужи; до извѣстна степенъ, като оправдание на това тѣхно закѣснение; тя е именно, че почвата на морското дѣно, което трѣбваше да се вдълбочава чрѣзъ драгиране, не се състояла отъ оолитическа цѣсчлива глина, а отъ огромни блокове и плочи, нѣкои отъ които било невъзможно да се вдигнатъ чрѣзъ драгажъ или водолазъ, а трѣбвало прѣдварително да се разбиватъ по особенъ начинъ—работа непрѣдвидена нито въ единичнитѣ цѣни, нито въ поемнитѣ условия, и работа, за която тѣ трѣбвало да търсятъ и доставятъ отъ послѣ специални снареди.

Дѣйствително, почвата за драгиране на морското дѣно се оказа не такава, каквато сж описватъ поемнитѣ условия. Съставителътъ на проекта до толкова билъ увѣренъ въ цѣсчливата глинеста почва, щото е запазилъ правото за правителството да отхвърли драгажнитѣ продукти и да не допусне употреблението имъ въ насипитѣ; споредъ него, отдѣлни блокове се намирили распрѣснати тукъ-тамъ и въ такава незначително количество, щото той не счелъ даже за нужно да впише нѣщо отъ тоя видъ работи въ подробната смѣтка; обаче, когато се започва драгирането, оказва се морското дѣно, въ значителна частъ, че не състои отъ пластове оолитическа и цѣсчлива глина, а отъ огромни блокове и плочи, между които има пластична глина. Тия блокове трѣбва прѣдварително да се разбиватъ по нѣкакъвъ начинъ—работа, непрѣдвидена въ единичнитѣ цѣни и, слѣдователно, впадающа въ категорията насония, за-която е рѣчъ въ чл. 51-й отъ поемнитѣ условия, т. е. работа, за която трѣбваше да се установи нова цѣна.

При такова положение на работитѣ, и слѣдъ истичанieto на срока за довършване на пристанището, правителството пристѣпи веднага къмъ разрѣшението въпроса: *какви мѣрки трѣбва да се вземжтъ за по-скорошното довършване на работитѣ.*

Прѣди всичко, понеже срокътъ, въ който трѣбваше Бургаското пристанище да бѣде отворено за експлоатация, бѣше истекълъ, безъ да бѣждѣ прѣдвиденитѣ отъ контракта работи извършени, то какъвто и да бѣдеше начинътъ, който правителството би приело за извършването на тия работи (било съ оставянieto имъ въ рѣцѣтъ на сѣщитѣ прѣдприемачи, било по стопански начинъ, или пъкъ чрѣзъ замѣствание и нови търгове) *изискваше се*, и правителството *трѣбваше да допусне* единъ периодъ врѣме, нужденъ за работение, който да съотвѣтствува на закъснението въ работитѣ, причинено отъ прѣдприемачитѣ. Оставаше, слѣдователно, да се види: по кой начинъ би могълъ тоя периодъ да се направи най-късъ и по кой начинъ би трѣбвало да се прѣдстави довършването на закъснѣлитѣ работи, за да се очаква *едно сигурно поставяние* на пристанището въ експлоатация.

Не бѣше нужно за правителството да се спира твърдѣ много върху алтернативата за извършването на закъснѣлитѣ работи по *стопански начинъ* (en régie). Вънъ отъ затрудненията и мъжнотитѣ, които бихж се срѣщали при извършването на работитѣ по тоя начинъ, но и срокътъ, въ който пристанището би могло да бѣде поставено въ експлоатация, би билъ много дълъгъ; още повече, като се има прѣдъ видъ, че прѣдприемачитѣ г. г. Касъ и Ликенсъ не притежаважж като собственостъ почти нищо отъ плавателния материалъ и снаредитѣ, съ които тѣ сж работили до сега, и че при едно започване на работитѣ en régie, би се изгубило дълго врѣме не само въ организиранieto на шантиеритѣ, но и въ набавянieto отъ ново на всичко, нужно за по-нататъшното продължение на работитѣ.

Приеманieto на способа, да се дѣйствува чрѣзъ замѣствание, прѣдизвикваше нуждата да се правжтъ нови търгове за смѣтка на вѣхтитѣ прѣдприемачи. Вънъ отъ закъснѣнията, които би послѣдвали отъ запазването и изпълнението на рѣзнитѣ формалности, които се явяватъ въ такъвъ случай, правителството не можеше, прѣди всичко, да бѣде сигурно за бързото и дѣйствително свършване на работитѣ по пристанището, понеже то не можеше да знае: да ли новиятъ прѣдприемачъ, който ще се яви, не ще бѣде още по-неустойчивъ на задълженията си, отъ колкото вѣхтитѣ, и като какви ще бѣждѣ неговитѣ финансова и техническа способностъ и състоятелностъ. Освѣнъ това, рѣшението за дѣйствие по тоя, както и по горѣпоменжтия начинъ, влѣчехж слѣдъ себе си повдиганieto на спорове отъ рѣзенъ характеръ между прѣдприемачитѣ г. г. Касъ и Ликенсъ и правителството, разрѣшението на които, било чрѣзъ арбитри, или по сѣдебенъ редъ, се прѣдставляваше съ неизвѣстни за държавата послѣдствия.

Немислимо бѣше, най-послѣ, да се даде отсрочка и оставжтъ работитѣ на сѣщитѣ прѣдприемачи, понеже за драгиранieto на скалистото морско дѣно трѣбваше да се

доставятъ нови и сѣжши снареди и да се направжтъ капитални прѣправки въ старитѣ, а пъкъ прѣдприемачитѣ бѣжж финансово несѣстоятелни. Дѣйствително, съ заявлението отъ 1-й Май т. г., тѣ заявихж: че вслѣдствие на извънредно голѣмитѣ суми, които тѣ изгубили отъ извършенитѣ до сега отъ тѣхъ по Бургаското пристанище работи; че вслѣдствие още и на голѣмитѣ расходи, които тѣ направили за покупката на нуждия материалъ и за направата на рѣзнитѣ инсталации, положението имъ е достигнало да бѣде едно отъ най-печалнитѣ и съсипителнитѣ; че, вслѣдствие на това, тѣ отъ нѣколко врѣме дирѣли срѣдство, макаръ и съ голѣми за тѣхъ жертви, да се оттеглжтъ почтенно отъ прѣдприетитѣ отъ тѣхъ работи, като сѣщеврѣменно усигуржтъ тѣхното продължение и довършване при най-сигурни за държавата условия. За постиганieto на тая двойка цѣль, тѣ прѣдлагажж слѣдующата комбинация, която се състоеше:

1. Въ унищожението, по взаимно съгласие, договора съ правителството, и

2. Въ едноврѣмното поеманieto продължението и извършването на работитѣ по направата на Бургаското пристанище отъ френското строително дружество „Batignolles“.

Едноврѣменно и дружеството Batignolles, съ заявлението отъ 3-й Май т. г., заявяваше, че то се съгласява да поеме продължението и довършването работитѣ по постройката на Бургаското пристанище, ако правителството ликвидира смѣткитѣ на г. г. Касъ и Ликенсъ и уреди, на основание поемнитѣ условия, висящитѣ въпроси, за да нѣма то, дружеството, отъ послѣ недоразумѣния при исплащанieto на ситуациитѣ му.

При разглежданието на тая прѣдложена комбинация, правителството, като вземъ прѣдъ видъ, отъ една страна, че чл. 72-й, алинея 1 и 2, отъ поемнитѣ условия прѣдвижда и позволява ликвидиранието на прѣдприятието, по взаимно съгласие, а отъ друга — че дружеството Батиньоля е познато като едно отъ най-солиднитѣ, най-сериознитѣ и съ испитана опитностъ по строението на морски постройки; че понеже срокътъ, който се изисква за довършването на работитѣ, се налага главно отъ драгажнитѣ работи, за извършването на които ще да се срѣщнжтъ доста мъжнотии и затруднения, а пъкъ дружеството Батиньоля располага съ нуждия за извършването на драгажнитѣ работи материалъ и опитенъ персоналъ, и че, слѣдователно, то може да ги почне веднага и да ги доврши по единъ усилшенъ начинъ; че дружеството Батиньоля се съгласява да продължава работитѣ по сѣщитѣ цѣни и условия, както прѣдприемачитѣ г. г. Касъ и Ликенсъ; че исканиятъ отъ дружеството Батиньоля срокъ, за окончателното довършване на работитѣ, е намѣренъ отъ техническата комисиия за точно достатѣченъ само при едно дѣятелно и рационално извършване на драгажнитѣ работи; прѣдъ видъ, най-послѣ, че съ приеманieto на прѣотстъпването работитѣ отъ единитѣ прѣдприемачи на другитѣ (които сж по-сигурни) правителството не ще има да се бори съ никакви мъжнотии и спорове, които при всѣкоя друга комбинация бихж се възбудили отъ страна на вѣхтитѣ прѣдприемачи, то, на основание на всичко

това, правителството намъри, при всеотранното разглеждане на въпроса, *като най-изгодно за хазната и като най-целесъобразна мърка* въ тоя случай и при даденитѣ обстоятелства, да се ликвидира прѣдприятието Касъ и Ликенсъ, а довършването на работитѣ да се възложи върху дружеството Батиньолъ, по смѣнитѣ условия, съ продълженъ срокъ.

При ликвидиранието смѣтитѣ съ прѣдприемачитѣ г. г. Касъ и Ликенсъ, правителството, слѣдъ като взе мнѣнието на техническата комисия по въпроса, призна справедливостта на прѣдприемачевата рекламация, относително заплащанieto работата по товарянieto на кейовитѣ стѣни съ искусствени блокове, понеже цѣната за тая отдѣлна работа е била забравена да се впише въ вѣдомостта, както това стои за Варненското пристанище, като му ѝ заплати по 1.74 л. за кубическия метръ, съ намаление 28%. Кolkото се отнася до въпроса за драгиранieto на скалистата почва на морското дъно тѣй, както се явява тя сега, неговото уреждане станж на основание чл. 51-й отъ поемнитѣ условия, като отъ цѣнитѣ, прѣдвидени въ расцѣночната вѣдомостъ, подъ перото № 1, букви *b*, *c*, *d* и *e*, а именно:

б) естествено дъно, драгирано до 9 метра подъ zero и състояще се отъ пластове пѣсчлива глина, почивающа върху пластове отъ оолитическа глина, до най-голѣмитѣ дълбочини, за кубическия метръ 2.20 л.;

с) ломени камъни кубическия метръ 5.00 л.;

д) блокове по-лежки отъ 1.300 килограма кубическия метръ 15.00 л., и

е) блокове по-тежки отъ 1.300 килограма кубическия метръ 20.00 л.

се състави една обща цѣна отъ 3.50 л. кубическия метръ, върху която ще се приспособява намалението отъ 28%; тѣй щото, драгиранieto ще коштува въ дѣйствителностъ по 2.52 л. При това, прѣдприемачитѣ, вмѣсто да изхвърлятъ драгиранитѣ си продукти на 3 километра, се задължаватъ да ги прѣносятъ на далечъ отъ пристанището, на едно разстояние отъ 7 километра.

Като докладвамъ горѣизложеното, имамъ честь да моля Народното Сѣбрание да благоволи и утвърди взетото рѣшение отъ правителството, относително прѣхвърлянето и продължението срока на прѣдприятието по Бургаското пристанище, понеже всички други подробности по тоя въпросъ, като зависими и влизающа въ кръга на поемнитѣ условия, сж уредени, на основание прѣдписанията на тия условия.

Гр. София, 12-й Ноемврий 1898 год.

Министръ: М. Ив. Маджаровъ.

Прѣдсѣдателъ: Има ли нѣкой да иска думата по това прѣдложение? (Никой не иска думата.) Понеже никой не иска да говори, тогазъ ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Моля ония г-да прѣдставители, които приематъ прѣдложението на Министерството на Обществениятъ Сгради, Пжтищата и Съобщенията, за прѣхвърлянето на прѣдприятието по построяването на Бургаското пристанище отъ прѣдприемачитѣ Касъ и Ликенсъ върху строителното дружество „Батиньолъ“, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Удобрѣва се това прѣдложение и нѣма да се испраща на комисия.

Слѣдъ това, по редъ, иде първо четение законопроекта за инспекцията на класнитѣ и основнитѣ училища. Но понеже нѣма надлѣжния министръ, ще минемъ по-нататъкъ. Слѣдва прѣдложението, направено отъ г-да народнитѣ прѣдставители, Абрашевъ и Григоръ Найденовъ, за прѣименованието на с. Луковитѣ въ градъ.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретаръ Данчо В. Пишмановъ: (Чете.)

„До г-на прѣдсѣдателя на IX-то Обикновено Народно Сѣбрание.

Прѣдложение

отъ Ивана М. Абрашевъ, Тутракански народенъ прѣдставителъ, и Григора Найденовъ, Луковитски народенъ прѣдставителъ.

Понеже с. Луковитѣ, Плѣвенска околия и окръгъ, се състои отъ 1000 и повече къщи, съ добра чаршия, три-класно училище, а споредъ мѣстоположението си е главенъ трактъ по шосето отъ Плѣвентъ за София, прѣзъ Орхание, съ кола. Освѣтъ това, е и центръ на околията си, гдѣто се и намиратъ до сега всички учреждения: околийско, мирово, телеграфо-пощенска станция и земледѣлческа каса. Вънъ отъ това, въ търговско отношение е складъ на разни стоки и пр. Слѣдователно, заслужва да бѣде прѣименовано отъ село на градъ *Луковитъ*; заради това, да се прѣдложи на г-да народнитѣ прѣдставители да приематъ и одобрятъ това наше прѣдложение.

Съ почитание: Ив. М. Абрашевъ и Гр. Найденовъ.

Подкрѣпили: Пеню п. Кръстевъ, Кирко Вѣловъ, Д. М. Яблански, Д. Караивановъ, Д. Сжселовъ, Хр. Неновъ, Г. Даскаловъ, В. Нейчовъ, Хр. Касабовъ, Г. Гаврийловъ, В. Лазаровъ, К. Стефановъ, Д-ръ Ц. Тотевъ, Яко Симеоновъ, Д. Кесяковъ, Андрѣй Петковъ, Г. Първановъ, Р. Йончевъ, Ат. Данковъ, Д. Радевъ, Н. Янчевъ, М. Георгиевъ, Д. Кънчевъ, Ел. Първовъ, А. Гюмюшгерданъ, Д. Аргириядисъ, К. Пѣевъ, Ц. Георгиевъ, Я. П. Любеновъ, Г. Д. Начовичъ, Ст. Ивановъ, Гаврийлъ Б. Неновичъ, К. Михайловъ, М. х. Славчевъ, Д-ръ П. Минчовичъ, Риза Ибрахимовъ, Н. Ивановъ, Д. Стояновъ, Юрданъ Йоновъ, Р. Николовъ, Г. Н. Юрковъ, М. Поповичъ, Ив. Д. Гешовъ, Коста Ст. Пѣйковъ, К. Кафеджийски, х. М. Поповъ, Д. Войниковъ, М. х. Юмеровъ, Етемъ-ефенди Хасановъ, И. Арнаудовъ, Р. Х. Ибишевъ, Петръ Цековъ, Г. Ив. Михайловъ, Н. Ангеловъ, Ц. Леонкиевъ, С. х. Ангеловъ, Апостолъ Савовъ, Ив. Срѣбърниковъ, Г. Шойлевъ, М. Бояджиевъ, Ф. Атанасовъ, Д. Момчевъ, Ж. Д. Желѣзовъ и П. Кочанковъ.

Прѣдсѣдателъ: Иска ли нѣкой да говори по това прѣдложение?

Г-нъ Абрашевъ има думата.

Иванъ М. Абрашевъ: Г-да прѣдставители! Както чухте, прѣдложението, което съ Луковитския народенъ прѣдставителъ направихме, се отнася до това, че с. Луковитѣ да се признае за градъ. Вие чухте съдържанието на това

предложение, че тази община не различава въ нищо от градъ. Нѣма други мотиви да ви представя, освѣнъ тия, които сж представени, които сж изказани въ самото предложение. Ще прибавя само, че общинскиятъ съвѣтъ е взелъ тожѣ рѣшение въ тази смисълъ, което е и представилъ на постоянната комисия, и тая последната е сжщо така рѣшила да се признае с. Луковитъ за градъ. Това предложение се направи съ съгласието на г-на Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи, който е съгласенъ да се признае с. Луковитъ за градъ. И понеже желанието на населението е, така сжщо, да се признае за градъ, затова, мисля, че въ такъвъ случай никой не ще да противостои на волята на тия хора. Зарадъ туй, азъ моля да се съгласите и приемете, г-да представители, това предложение окончателно и с. Луковитъ да се признае за градъ.

Димитръ Ночевъ: Г-да народни представители! Азъ не съмъ и не бихъ ималъ нищо противъ, ако направимъ още единъ градъ въ България, а именно с. Луковитъ. Но отъ една страна като вземамъ въ внимание икономическото положение на страната и отдѣлно на тая община, чини ми се, че иска това село да стане градъ само за хатжра на нѣкои, или колкото да се натовари съ повече данъци. Ако се приеме това предложение, и Луковитъ отъ село да стане на градъ, тогatzъ ще има община, която ще се счита градска.

Георги В. Даскаловъ: Не се чува!

Димитръ Ночевъ: За Васъ отдѣлно ще кажа, като излѣземъ вънъ. Другитѣ чуватъ, а Вие не. Сега, за единъ човѣкъ не щж да говоримъ по-високо. Та мисля, да не би съ това преименование да натоваримъ общината на туй село съ двойни разноси, да има кметъ съ 1.200 л., когато сега е съ 800 л., да има помощникъ кмета съ 800 л., на мѣсто съ 500 л., да има при това общинска канцелария съ много повече разноси. Споредъ менъ, не би трѣбвало да се раждатъ така лесно градоветѣ у насъ, толкозъ повече това село да става градъ, защото, не е да се не знае, че Луковитъ не е тѣй търговско мѣсто и нѣма необходимостъ отъ градско кметство, когато и като селско-общинско управление, пакъ си върши работитѣ. Едно едничко нѣщо, или печалба, която ще има, е тая, че ще има кметъ съ 1.200 л., на мѣсто съ 600 л. Прочее, азъ не съмъ за приеманieto на това предложение, щото с. Луковитъ да се преименува на градъ.

Никола Ив. Козаровъ: Г-да представители! Азъ мисля, че за да приемемъ предложението на г-на Абрашева, прѣди всичко, трѣбва да видимъ на смѣтка на кого ще бжде взето това рѣшение. Вие знаете, че една селска община не е като една градска община, и задълженията на едната и другата община не сж еднакви; че задълженията на една градска община сж други, а на една селска община сж съвсѣмъ други. Така щото, споредъ менъ, до гдѣто нѣма надлѣжното, тѣй да се каже, искание отъ страна на гражданитѣ на с. Луковитъ, т. е. тѣ сами да искатъ отъ Народното Събрание, или чрѣзъ надлѣжния министръ, за да се преименува селото на градъ, азъ мисля, въ данния случай, ако приемемъ това предложение и наложимъ, щото с. Луковитъ да се нарѣче градъ и да бжде градска об-

щина, ще направимъ, може би, добро, а може би, и не добро, по отношение на тази община. Прѣди всичко, азъ се отправихъ до почитаемото Бюро, за да видя: какви книжа има по този въпросъ и да ли отъ самитѣ граждани на с. Луковитъ има нѣкакво прошение, или нѣщо друго; но, за жалостъ, нищо такова не видѣхъ, освѣнъ предложението на г-на Абрашева, подписано и отъ г-на Григора Найденовъ. Азъ мисля, обаче, че до гдѣто самитѣ граждани на това село не поискатъ отъ Народното Събрание да бжде преименувано на градъ, или до като надлѣжниятъ Министръ на Вжтрѣшнитѣ Работи, който е най-близу да знае тия нѣща и най-добръ е запознатъ съ нуждитѣ на населението, на общинитѣ, не внесе едно такова предложение, съ което да иска преименованието на Луковитската община отъ селска въ градска, ще направимъ грѣшка. Ако приемемъ само на прѣдположение, тѣй както каза г-нъ Абрашевъ, че имало рѣшение, ще прибрзаме. Може да има рѣшение отъ окръжнии съвѣтъ, но не е достатъчно само възъ основа на едно рѣшение на окръжнии съвѣтъ да се задлъжи Народното Събрание да приеме, щото Луковитъ да се преименува отъ селска на градска община. Необходимо нужно е прѣдъ насъ да се установи, че селянитѣ или гражданитѣ на Луковитъ искатъ да се преименува селото имъ на градъ; защото, задълженията на едни граждани къмъ градска община сж по-тежки, отъ колкото къмъ селска община. За туй, азъ съмъ на мнѣние предложението на г-на Абрашева да се отхвърли.

Георги Н. Консуловъ: Г-да представители! Г-нъ Козаровъ ме прѣвари и каза туй, което искахъ да кажа. Прѣди всичко, при едно такова предложение, трѣбва да се вземе прѣдъ видъ: да ли онѣзи, за смѣтка на които става това предложение, желаятъ да се приложи това предложение въ изпълнение, или не желаятъ. Подобно нѣщо въ случая нѣма. И щомъ като нѣма, мисля, че даже е излишно да говоримъ по разнитѣ точки, които може да се намиратъ въ свѣрка съ въпроса. Просто трѣбва да чакаме самата община, която интересува това преименование отъ селска на градска, да го пожелае, и тогatzъ вече ще можемъ да разискваме по подробноститѣ. За сега, ще бжде най-добръ и най-умѣтно да не вземаме никакво рѣшение по това предложение.

Иванъ М. Абрашевъ: Г-да представители! Когато направихъ предложението и го подадохъ на Народното Събрание, азъ мисля, че ви дадохъ съдържанието на това предложение да го прочетете. Тѣзи хора, които се изказватъ противъ предложението, може би, тѣ иматъ право да мислятъ така, но въ всѣки случай тѣзи, които сж подписали предложението и сж чели съдържанието му, азъ най-напрѣдъ къмъ тѣхъ апелирахъ да гласуватъ за предложението. Азъ съжалявамъ, че г-нъ Козаровъ казва, какво единъ окръженъ съвѣтъ не може да представлява волята на окръга. Окрѣжниятъ съвѣти сж единъ видъ малки камари въ единъ окръгъ, които представляватъ нуждитѣ на окръга. Най-компетентнитѣ власти по въпроса за прѣобръщанieto на едно село въ градъ сж окръжнитѣ съвѣти. При това, г-да представители, азъ казахъ по чия ини-

циатива се прави туй предложение. Тукъ нѣма никакво заявление. Вие знаете, г-да прѣдставители, че не може да се внесе единъ законъ въ Събранието, вслѣдствие на едно заявление. Не сж само министритѣ, които могатъ да внасятъ закони въ Събранието, но това право иматъ всички народни прѣдставители. Всѣки прѣдставитель отъ тази срѣда има право да внася въ Събранието закони. Много криво е тълкуванието на г-на Козарова, който каза, че това може да става и чрѣзъ заявление. Това е по инициативата на тази община, която е взела постановление въ такава смисль, и това постановление е разискано и утвърдено отъ постоянната комисиия, която внася въпроса въ министерството. Прѣди нѣколко дена бѣше дошла и една депутация отъ това село, съ мисия да ходатайствува прѣдъ надлѣжното министерство, за да внесе едно предложение въ Събранието, за да бѣде удовлетворено тѣхното постановление. Обаче, почитаемото министерство, като е натоварено съ много работи, и отъ друга страна, прѣдъ видъ, че нашата Конституция не лишава народнитѣ прѣдставители отъ правото да внасятъ закони въ Събранието — азъ взехъ куража да ходатайствувамъ, отъ името на тия хора, за удовлетворение на тѣхното желание, и вслѣдствие на една телеграма отъ общинския съвѣтъ на с. Луковитъ, внесохъ въ Събранието настоящето предложение, което има характеръ на законъ, и ходатайствувамъ прѣдъ васъ и прѣдъ всички, които сж го подписали не принудително, но съ тѣхно съгласие, слѣдъ като прочетохъ съдържанието му, за приеманieto на това предложение. Заради това, г-да прѣдставители, като ви казвамъ, че всички тия форми сж спазени, че и г-нъ Министрътъ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла е съгласенъ и че тия хора ходатайствуватъ да се признае по законенъ редъ тѣхното село за градъ, недѣйте мисли, че азъ лъжж. Втори пжтъ апелирамъ къмъ васъ и къмъ тия 70 души г-да прѣдставители, които сж подписали предложението, да гласуватъ за него и да удовлетворятъ желанието на тия селяни, които знайтъ нуждитѣ на своята община.

Колкото за въпроса на г-на Ночева, че ако с. Луковитъ се прѣобърне въ градъ, то въ таквъ случай селянитѣ щѣли да се натоварятъ съ много разноси, азъ съжалявамъ за подобенъ регресъ. Тогазъ трѣбва да прѣобърнемъ всичкитѣ градове въ села! Това не е принципъ.

Юрданъ Ионовъ: Г-да прѣдставители! Не е истиня това, което твърди г-нъ Ночевъ, че ако с. Луковитъ се прѣобърне въ градъ, съ това щѣло да има много разноси за общината. Напротивъ, азъ ще кажж на г-на Ночева, че сега съ построяването на желѣзницата, ако това село се прѣобърне въ градъ, то ще има повече приходи отъ октроа и други даждия, защото се е случило на пжтъ. Тѣзи хора иматъ нужда отъ съобщения, отъ пазванти и други служащи, но кметътъ не може да наложи такива данъци, каквито се налагатъ въ единъ градъ. Ето защо самитѣ селяни на с. Луковитъ искатъ да се прѣобърне тѣхното село въ градъ. Окржжниятъ съвѣтъ се е основалъ на едно постановление на общинския съвѣтъ. Даже въ едно общо събрание отъ всички селяни, безъ разлика

на партия, сж молили г. г. Димитра Стояновъ и Коста Михайловъ — тѣ сж прѣдставители отъ Плѣвенъ и знайтъ какъ стои работата — да ходатайствуватъ за удовлетворение на тѣхното желание. Тѣзи г-да, така сжщо, знайтъ, че тукъ бѣше дошла депутация отъ това село, съ кмета на чело и трима съвѣтници, и ходихж отъ прѣдставитель на прѣдставитель да молятъ да се признае тѣхното село за градъ. Ето защо, азъ ще моля да се приеме предложението на г. г. Абрашева и Найденова, щото с. Луковитъ да се признае за градъ, което ще бѣде въ интереса на самата община.

Атанасъ Данковъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ думата, за да подкрѣпж предложението на г. г. Абрашева и Найденова. Г-нъ Абрашевъ обясни, че всѣки народенъ прѣдставитель има право да прави предложение за узаконяване на извѣстни работи. Направи го г-нъ Найденовъ заедно съ г-на Абрашева, но само г-нъ Абрашевъ взема думата, защото г-нъ Найденовъ отсъствува. Ако г-нъ Найденовъ бѣше тукъ, той щѣше да обясни това, което обяснихъ и г. г. Абрашевъ и Ионовъ. Дѣйствително, и азъ знамъ, че тукъ дохожда една депутация отъ с. Луковитъ, която молѣше да се ходатайствува за прѣименованието на тѣхното село въ градъ. Самъ г-нъ Кирко Вѣловъ, Луковитски прѣдставитель, мж заяви, че дѣйствително тѣхното село има нужда да се прѣобърне въ градъ, защото то аслж прилича на градъ: има една хубава чаршийка, сжръ-пазаръ има за добиткъ всѣка недѣля, кметътъ получава 1.200 л. годишно и въобще тази община е наредена като всѣка по-малка градска община. Така щото, азъ, като поддържамъ туй предложение, казвамъ, че никаква врѣда не ще да има, ако Луковитската селска община се прѣименува на градска; напротивъ, азъ вѣрвамъ, че ако приемемъ туй предложение, ние ще направимъ една добра работа.

Прѣдсѣдатель: Понеже никой другъ не иска думата, то пристѣпаме къмъ гласуване. Моля ония г-да прѣдставители, които приематъ на първо четение предложението на г. г. Абрашева и Найденова, за прѣобръщане Луковитската селска община въ градска, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Желае ли Народното Събрание сега да се пристѣпи къмъ второто му четение, или да се испрати на комисията?

Атанасъ Данковъ: Азъ предлагамъ сега да стане второто му четение!

Прѣдсѣдатель: Моля ония г-да прѣдставители, които сж съгласни сега да стане второто четение на това предложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Секретаръ Данчо В. Пишмановъ: (Чете.)

„Законъ

за прѣобръщане Луковитската селска община въ градска.

Членъ единственъ. Луковитската селска община, Плѣвенски окржгъ, се прѣобръща въ градска община“.

Прѣдсѣдателъ: Пристъпваме къмъ гласуване. Моляж ония г-да прѣдставители, които приематъ на второ четение Закона за прѣобръщаніе Луковитската селска община въ градска, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Никола Антикаровъ: Прѣдлагамъ сега да стане и третото му четение!

Прѣдсѣдателъ: Моляж ония г-да прѣдставители, които приематъ сега да стане и третото му четение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Секретаръ Данчо В. Пишмановъ: (Чете.)

„Законъ

за прѣобръщаніе Луковитската селска община въ градска.

Членъ единственъ. Луковитската селска община, Плъвенски окръгъ, се прѣобръща въ градска община“.

Прѣдсѣдателъ: Пристъпваме къмъ гласуване. Моляж ония г-да прѣдставители, които приематъ прочетения законъ на трето четение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Има прѣдложение отъ г-на Нейчова, за да се увеличи пенсията на попъ Недѣлю Ивановъ, отъ с. Поибрене, Панагюрска околия.

Г-тъ секретарьтъ ще го прочете на първо четение.
Секретаръ Данчо В. Пишмановъ: (Чете.)

„Прѣдложение

отъ Панагюрския народенъ прѣдставителъ, В. Нейчовъ, за отпущаніе пенсия.

Отдолуподписаниятъ народенъ прѣдставителъ, вземащъ въ съображение: че Народното Събрание, въ сесията си отъ 1894 год., бѣше отпуснуло на священника Недѣлю Ивановъ, отъ с. Поибрене, Панагюрска околия, една поборническа пенсия отъ 60 л. мѣсечно; че тая пенсия пенсионниятъ съвѣтъ нѣ е, безъ никакво основание, намалилъ на 40 л., съ едно рѣшение отъ 11-й Февруарій 1897 год., като прѣдварително накара него, попъ Недѣлю Ивановъ, да се отрѣче отъ енорията си, и така да се лиши не само отъ священническото възнаграждение, но и отъ всичкитѣ ония малки приходи, които му донасяше извършването на разнитѣ трѣби между паството; че рѣчениятъ попъ Недѣлю Ивановъ, макаръ да прибѣгнѣ въ сѣда противъ това рѣшение на пенсионния съвѣтъ, не може още да добие задоволеніето на своя искъ, защото процедурата още трае, а при това нуждитѣ на добрия старецъ го притискатъ по начинъ разрушителенъ за неговото и тъй разстроено здравье — прѣдлагамъ, щото Народното Събрание да благоизволи *извънредно да увеличи отъ л. 40, както е тя сега, на л. 100 пенсията на священника Недѣлю Ивановъ*, както е направило за други голѣми страдалци по дѣлото на освобождението на българския народъ.

София, 14-й Ноемврий 1898 год.

В. Нейчовъ.

Подкрѣпили: Иванъ х. Петровъ, Ат. Мандаджиевъ, Д-ръ Цони Тотевъ, Д. В. Храновъ, Ив. Д. Гешовъ, Васа Мойнски, Д. Кесяковъ, Т. И. Радковъ, Д. Стояновъ, Г. Найденовъ, Д. М. Яблански, х. Мина Поповъ, Г. Н. Юруковъ, Ив. Абрашевъ, Георги В. Даскаловъ, Д. Сжселовъ, Ив. Срѣбърниковъ, Хр. Гендовичъ, Г. Стойчевъ, Ат. Данковъ, Андрѣй Петковъ, Г. Първановъ, Ел. Първовъ, Замакъ Исмаилъ, Ат. Гюмюшгерданъ, Д. Мишковъ, А. Геновъ, Добри П. Бояджиевъ, Хр. Златаровъ, Ф. Атанасовъ, Д. С. Юруковъ, Г. Малаковъ, П. Папанчевъ, Петръ Мусевичъ-Бориковъ, Ив. М. Лиловъ, Хр. Касабовъ, Хр. Неновъ, Коста С. Пѣйковъ, Д. Караивановъ, П. Кочанковъ, Г. Гаврийловъ, К. Стефановъ, Р. Йончевъ, Янко В. Симеоновъ, Марко Георгиевъ, Д. Кънчевъ, Д. Аргирядисъ, Костаки Пѣевъ, Д-ръ П. Минчовичъ, Н. Козаровъ и П. Бобчевски“.

Вѣлко Нейчовъ: Г-да народни прѣдставители! Въ една отъ минжлитѣ сѣботи азъ по единъ случай помислихъ, че можеше да ви отворѣя дума за една знаменита българска личностъ — попъ Недѣлю Ивановъ, отъ с. Поибрене, Панагюрска околия.

Г-да народни прѣдставители! Вие признавате, че азъ никога въ тая срѣда, когато моята слаба дума се е упражнявала за едно право и полезно дѣло, никога не съмъ злоупотрѣблявалъ съ снисходителното довѣрие, което вие покланяте на тая моя слаба рѣчь; слѣдователно, и въ тая минута не мислѣхъ да злоупотрѣбѣя. Нѣмамъ дневника на ржка, да откриѣя страницата, да докажѣ, че Народното Събрание въ год. 1894, въ своята сесия е гласувало на много бърза ржка, вслѣдствие на документи, прѣдставени тогава, една скромна пенсия на попъ Недѣлю Ивановъ, отъ сумата 60 л. на мѣсець. Вслѣдствие силата на закона по-прѣженъ по прѣдметъ на пенсии, менсионниятъ съвѣтъ — не казва по какви съображения — е намалилъ тая пенсия отъ 60 на 40 л. Ако останѣше на попъ Недѣлю, човѣкъ почти съ двата крака въ гроба, повече една сѣнка, отъ колкото човѣкъ, нѣмаше да има дързостята да обжалва такова рѣшение на пенсионния съвѣтъ; той щѣше да се задоволи сигурно, ако да бѣше прѣдвидено въ рѣшението на пенсионния съвѣтъ, да прѣнебрѣгне тая пенсия, да се задоволи съ своя старъ патрахиль, толкова почитанъ отъ бившето негово паство, за да искарева своя хлѣбъ, както го е искаревалъ толкова години. Но пенсионниятъ съвѣтъ извърши актъ на жестокосърдие, като го накара да се откаже първо отъ енорията си, да се откаже отъ всички ония приходи, които получаваше като священникъ, и тогава кандиса и му отпуснѣ 40 л. мѣсечна пенсия. Попъ Недѣлю бѣше готовъ да се зарови живъ въ земята, отъ колкото да се сѣди прѣдъ сѣдилищата съ едно държавно учреждение на тая слободна България, за която неговиятъ слабъ имотъ, неговото жилище, както и ония на цѣлото му паство въ Поибрене и околнитѣ села, бѣ разрушено; но посѣвѣтвахъ го човѣци, които сами не сѣж каджри да му вържатъ пенсия, каквато му подобава, да отиде въ сѣдилището и да намѣри правда. Двѣ години врѣме се мае дѣлото му въ сѣдилището. Имамъ тукъ автентиченъ прѣписъ отъ рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѣдъ, който се про-

гласява за некомпетентен да разглежда дѣла отъ такова естество, и резолюцията на Касационния Сѣдъ — нека му е честъ и слава — който, като тълкува закона, признава грѣшката на апелативния сѣдъ и отмишва рѣшението му, като връща работата на ново разглеждане. Азъ нѣмамъ съмнѣние, че въ края на крайоветъ попъ Недѣлю ще получи поне 60-тъ лева пенсия, която му бѣ отпусната въ 1894 год. Но помнете, г-да, че самиятъ старецъ е въ голѣма нищета, и физически и материално, за да продължава борба съ учрежденията, да добие на старостъ една пенсия, и нека не инкарж, г-да, цѣлъ съмъ се турилъ на негово расположение, да не умре за залък хлѣбъ; но и азъ съмъ скроменъ, сиромахъ човѣкъ, и не можъ да тичамъ по чужди работи, както и вие тукъ сте челядници. Азъ помислихъ, г-да, достойно е за едно Народно Събрание, което сираведливо е добило титлата на събрание отъ човѣци родолюбиви, да не гледа много на формалности, формалности, които отдавна сме оставили назадъ, защото тукъ на мнозина войводи, които сж прѣдвождали чети отъ 5, 10 или 15 души, Народното Събрание, слѣдъ създаването на закона, вънъ отъ закона, е гласувало голѣми пенсии, а на нѣкои увеличи, макаръ и да бѣхъ доста голѣми.

Г-да! Ако е дѣло на войводство човѣкъ съ една пушка, съ едно желѣзо въ рѣка да прѣдвожда една тѣла отъ 15 или 50 човѣци, разве не е дѣло на войводство единъ старецъ съ патрахиль, съ одѣжда, съ кръстъ въ рѣка, единъ кръстъ, който е служилъ 50 години, да благославя едно благочестиво паство, да трѣгне напрѣдъ, да поведе, не 30, не 50, не 300, а още по-много човѣци? Азъ съжалявамъ, че нѣмахъ куража да искамъ тая светина да се прѣдстави тукъ прѣдъ васъ: всички съ вашето благочестие ще се поклоните, както направи и г-нъ Иванъ Ев. Гешовъ, който, когато казахъ това по-напрѣдъ, съ своето мълчание потвърди факта, и ако бѣше тая минута тукъ, щѣше непрѣмънно да го каже съ своята честна дума, каквато е била всѣкога.

Г-да! Да не продължавамъ да ви отекчавамъ повече. Ако се рѣшавамъ да искамъ 100 л. пенсия, то е за туй, защото попъ Недѣлю е лишенъ отъ всѣкаква възможность да тури патрахили; той не е вече кадженъ да тича по баирищата, както е расположено Поибрене на двата чаровни брѣга на Тополница; не е кадженъ отъ физическа немощъ. Но всѣки единъ, който знае неговия светъ животъ прѣзъ цѣли 30 години, обича да отиде дома му да иска благословията му и да остави лептата си; но вслѣдствие рѣшението на Пловдивската света митрополия, утвърдено отъ Св. Синодъ, той не може да отива да върши тия служби и остава само на една помощ, която вие, г-да, въ тая минута ще имате прѣдвидливостта, великодушнето да гласувате, не, а да приемете съ аklamация, на единъ старецъ, на когото бѣдѣщето ще строи паметници и ще го благославя. Вие знаете населението на сръдния балканъ въ какво състояние материално и духовно се намираше до минутата въ 1876 год. Поибренци, а тѣй и всички жители на сръдния балканъ, ако се подвижихъ тогава, то не бѣше отъ мизерия, отъ сиромашия, а отъ угнетение,

отъ единъ духъ на свободата. И тогава намѣрихъ се човѣци като попъ Недѣлю, които се турихъ въ течението на тоя народенъ духъ, и кой знае, г-да, ако и не тоя кръстъ, ако не такива свети лица, съ своя светъ животъ, които сж цѣлъ животъ служили на идеята за освобождение, ако не сж тѣзи фактове извикали божественната милость на онова свето орѣжие, което даде слобода на българския народъ. Моля, г-да, да се не скѣпите да отпуснете тая пенсия, и то толкова повече, че всички поибренци видѣхъ жилищата си сравнени съ земята и нито единъ не е искалъ пенсия до тая минута самъ, нито чрѣзъ прѣмъ прѣдставителъ тукъ; защото, всички трѣбва да го кажемъ, че, както тѣ, тѣй и всички други, които населяватъ сръдния балканъ, които сж се борили за слободата, не сж го направили, за да добижатъ пенсия, а сж го направили отъ съзнание, че изпълняватъ единъ дългъ къмъ отечеството. Но азъ, въ личността на попъ Недѣля, искамъ една пенсия, искамъ ъ съ аklamация, за да бѣдѣтъ удовлетворени всички поибренци въ негово лице, една пожизнена пенсия, която, може би, два или петъ дни да се употреби. (Гласове: Прието!)

Душко Кесяковъ: Прѣдъ видъ на обстоятелствата, които изложи г-нъ Нейчовъ, прѣдъ видъ на туй, че човѣкътъ е прѣстарѣлъ и не може да се прѣхранва, но понеже, за сега, попъ Недѣлю се намира въ с. Поибрене, гдѣто може да живѣе скромно, прѣдлагамъ да му се даде пенсия по 60 л., а не по 100 л. на мѣсецъ.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Моля ония г-да прѣдставители, които приематъ, по принципъ, прѣдложението на г-на Нейчова, за увеличение пенсията на свещеника Недѣлю Ивановъ, отъ с. Поибрене, Панагурска околия, да си вдигнатъ рѣката. (Болшинство.) Приема се. (Гласове: Сега да стане и второто четение!)

Вълко Нейчовъ: Прѣдлагамъ сега да стане второто четение!

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Моля ония г-да прѣдставители, които сж съгласни сега да стане второто четение на прѣдложението на г-на Нейчова, да си вдигнатъ рѣката. (Болшинство.) Ще се чете сега.

Секретаръ Данчо В. Пишмановъ: (Чете.)

„Рѣшение

за увеличение пенсията на попъ Недѣлю Ивановъ.

Членъ единственъ. Увеличава се отъ четиридесетъ на шестдесетъ лева пенсията на попъ Недѣлю Ивановъ, отъ с. Поибрене, Панагурска околия“.

Душко Кесяковъ: Азъ настоявамъ на прѣдложението си, да се отпуснатъ 60 л. мѣсечна пенсия на свещеника Недѣлю Ивановъ.

Вълко Нейчовъ: Когато по-напрѣдъ попъ Недѣлю добиваше пенсия по 60 л., Министерскиятъ Съвѣтъ бѣше сезиранъ съ въпроса: да ли той може да получава тая пенсия и да държи енорията си. Министерскиятъ Съвѣтъ, по начало, за всички случаи, рѣши, че нищо не прѣчи на единъ свещеникъ да извършва своитѣ длѣжности и да

получава пенсия. Но той е сега лишенъ, той е деградиранъ отъ право да свещенодѣйствува: да кръщава, да вѣнчава и пр. Ако имахъ сега документитѣ тукъ, щѣхъ да ви ги прѣдставя, за да видите, че това, което казвамъ, е вѣрно. Признайте, че единъ човѣкъ, като попъ Недѣлю, който живѣе въ с. Поибрене, 30 километра далечъ отъ Панагюрище; единъ човѣкъ, който е ката день на пѣтъ за въ гроба, който ката день боледува и има нужда отъ медицинска помощъ, която не може да добие, защото за една визита само на доктора отъ Панагюрище трѣбва да се платятъ 30 л., трѣбва му единъ помощникъ да му прѣнесе хлѣбъ, да му принесе вода, дърва и пр. Той самъ не е каджренъ за нищо. Ако ние даваме на едни съ шжа, защо да не дадемъ на други, гдѣто си има мѣстото?

Казахъ за кръста, та пека допълнѣ. Той носи една сръбърна плака, на която е написано: „тоя кръстъ императорскитѣ руски войски взехъ отъ турскитѣ войски“. Занесенъ е билъ въ Москва, обкованъ е въ плака и по ходатайството на нашия почетенъ съотечественникъ Маринъ Дриновъ, той е повѣрѣнъ за хранение въ Поибренската черква.

Георги В. Даскаловъ: Най-напрѣдъ да се гласува прѣдложението на г-на Нейчова, а послѣ онова на г-на Кесякова!

Душко Кесяковъ: Г-нъ Нейчовъ, въ своята обширна рѣчь, по поводъ на това, даде ни да разберемъ, че е съгласенъ да дадемъ на попъ Недѣлю Ивановъ 60 л. пенсия, която по-напрѣдъ е получавалъ. Ако той по едни или други причини, като ни разяснява минжитѣ работи на попъ Недѣлю, иска да му се увеличи пенсията на 100 л. — това е другъ въпросъ. Щомъ, обаче, г-нъ Нейчовъ е съгласенъ, че попъ Недѣлю можалъ по-напрѣдъ да живѣе съ 60 л. пенсия, която отъ послѣ била намалена на 40 л., не остава, освѣнъ да приемемъ 60 л. За туй, поддържамъ прѣдложението си и съмъ на мнѣние да му се даждъ 60 л. мѣсечна пенсия.

Прѣдседателъ: Пристъпваме къмъ гласуване. Най-напрѣдъ ще се гласува прѣдложението на г-на Нейчова, а послѣ онова на г-на Кесякова. Моля ония г-да прѣдставители, които приематъ да се увеличи пенсията на свещеника Недѣлю Ивановъ, отъ с. Поибрене, Панагюрска

„Г-да народни прѣдставители,

Избраната отъ васъ комисия за провѣряване смѣткитѣ на VIII-то Обикновенно Народно Събрание, въ втората му редовна сесия, начиная отъ 18-й Октомврий 1895 год. до 1-й Декемврий 1896 год., водени отъ квесторъ-касиера г-нъ Д. А. Шишковъ и отъ канцеларията на Събранието, има честта да ви прѣдстави слѣдующето:

На комисията ѝ се прѣдаде смѣтка, че за прѣзъ казаното по-горѣ врѣме е било истеглено авансъ отъ държавното съкровище, за смѣтка и на двата бюджета, сумата 472.658 л. и 10 ст., а е било расходвано количество равно на истегленото.

Комисията, като провѣри истегленитѣ по платежнитѣ заповѣди изъ казначейството суми, както и оправдателнитѣ документи по израсходването имъ, намира:

А. По бюджета за 1895 год. въ авансъ истеглени отъ квесторъ-касиера Д. А. Шишковъ.

1). Съ платежна заповѣдь подъ № 5.249 отъ 16/X	50.000 л.
2). „ „ „ „ № 5.434 „ 3/XI	50.000 „
3). „ „ „ „ № 5.626 „ 13/XI	50.000 „

сколия, отъ 40 на 100 л. мѣсечно, да си вдигнѣтъ ржката. (Меншество.) Не се приема.

Моля ония г-да прѣдставители, които приематъ прѣдложението на г-на Кесякова, да се увеличи сжщата пенсия отъ 40 на 60 л. мѣсечно, да си вдигнѣтъ ржката. (Болшинство.) Приема се. (Гласове: Сега да стане и третото четение!)

Моля ония г-да прѣдставители, които сж съгласни сега да стане и третото четение, да си вдигнѣтъ ржката. (Болшинство.) Сега ще се чете.

Секретаръ Данчо В. Пишмановъ: (Чете.)

„Рѣшение

за увеличение пенсията на попъ Недѣлю Ивановъ.

Членъ единственъ. Увеличава се отъ четиридесетъ на шестдесетъ лева пенсията на попъ Недѣлю Ивановъ, отъ с. Поибрене, Панагюрска околия“.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Моля ония г-да прѣдставители, които приематъ исцѣло на трето четение прочетеното прѣдложение, да си вдигнѣтъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

(Прѣдседателското мѣсто заема подпрѣдседателъ Петко В. Горбановъ.)

Прѣдседателствующий Петко В. Горбановъ: На дневния редъ слѣдва докладътъ отъ комисията по прѣглеждане смѣткитѣ на VIII-то Обикновенно Народно Събрание, втора редовна сесия.

Докладчикътъ г-нъ Апостолъ Савовъ има думата.

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Ще ви докладвамъ смѣткитѣ на VIII-то Обикновенно Народно Събрание, втора редовна сесия, които лани не можахъ да се докладватъ. Докладътъ има слѣдующето съдържание: (Чете.)

„Докладъ

до IX-то Обикновенно Народно Събрание, втора редовна сесия“.

Душко Кесяковъ: Тоя докладъ не ни е раздаденъ! (Единъ прѣдставителъ: Раздаватъ го!)

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: (Чете.)

4)	Съ платежна заповѣдь подъ № 5.851 отъ 1/XII	50.000 л.
5)	" " " " № 6.077 " 13/XII	70.000 "
6)	Излишъкъ въ наличность отъ първата сесия	390 "
Всичко		270.390 л.

Б. По бюджета за 1896 год.

1)	Съ платежна заповѣдь подъ № 69 отъ 9/I	60.000 л.
2)	" " " " № 134 " 13/I	10.000 "
3)	" " " " № 250 " 23/I	50.000 "
4)	" " " " № 683 " 10/II	20.000 "
5)	" " " " № 674 " 10/II	25.000 "
6)	" " " " № 777 " 12/II	10.000 "
7)	" " " " № 1.646 " 19/III	10.000 "
Всичко		185.000 л.

Истеглени отъ канцеларията съ платежни заповѣди, издадени отъ Финансовото Министерство.

8)	Съ платежна заповѣдь подъ № 2.274 отъ 20/V	490.—
9)	" " " " № 2.405 " 24/V	500.—
10)	" " " " № 3.003 " 2/VII	759.60
11)	" платежни заповѣди " № № 3.394, 3.898 и 3.923 отъ 1/VIII, 7 и 10/IX	2.197.40
12)	" " " " № № 4.322, 4.346, 4.720, 4.703 и 4.718 отъ 5 и 8/X и отъ 2 и 5/XI	5.321.10
13)	Съ платежни заповѣди подъ № № 4.719 отъ 6/XI, 4.935 отъ 27/XI и 4.963 отъ 28/XII	4.000.— 13.268.10
14)	" " " на името на прѣдсѣдателя Д-ръ Янколовъ подъ № 2.138 отъ 4/V до Софийската банка и съ № 3.004 отъ 2/VI до Пловдивската банка	4.000.— 4.000.—
Всичко по двата бюджета		472.658.10

В. За оправдание на споменатото по-горѣ количество, прѣдставляватъ се оправдателни документи, както слѣдва:

- I. Вѣдомость № 1 за пжтнитѣ пари на г-да народнитѣ прѣдставители отъ VIII-то Обиклоуенно Народно Събрание, втора редовна сесия 26.772.80 л.
- Тя е редовно подписана отъ всички народни прѣдставители, показани въ неж. Комисията, обаче, като прѣвѣри смѣтката за пжтнитѣ на всѣки народенъ прѣдставитель, намира че сж надвзети:
1)	Добричкиятъ народенъ прѣдставитель, Нони Киселковъ	88.00
2)	Новоселскиятъ — Ангелъ Златевъ	50.70
3)	Провадийскиятъ — Лазаръ Дуковъ	25.—
4)	Старо-Загорскиятъ — М. Бояджиевъ	64.30
5)	Брѣзничкиятъ — Лаз. Бунджуловъ	15.20
6)	Трънскиятъ — Тако Пѣевъ	12.80
7)	" — Гьора Шойлевъ	12.80
8)	Прѣдставителитѣ: Ат. Краевъ, Х. Ш. Латифовъ, Хр. Теодоровъ и П. С. Стояновъ, всѣки по 28.80 л., всичко	115.20
		384.00 384.00 л.
- II. Вѣдомоститѣ подъ № № 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 и 10 за дневнитѣ пари на народнитѣ прѣдставители отъ 15/X 95 год. до 4/II вкл. 96 год. 369.152.80 л.
- Този сборъ слѣдва да се намали съ 20 л. по вѣдомость № 4 и съ 140 — по вѣдомость № 10, които намѣрихме, че сж погрѣшно събрани.
- III. Распискиятъ по дѣло № 11, на г-да прѣдсѣдателя и подпрѣдсѣдателитѣ на Народното Събрание, за получаване на прѣдставителнитѣ имъ, прѣзъ 1895 год. 6.000.— л.
- IV. Вѣдомоститѣ подъ № № 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 и 22 за заплатитѣ на редовнитѣ и врѣменнитѣ служащи при Народното Събрание, за врѣме отъ 1-й Октомврий 1895 год. до края на м. Мартъ 1896 год. 63.708.97 л.
- Тѣ сж редовно подписани отъ служащитѣ, показани въ тѣхъ, а удържкитѣ сж внесени срѣщу редовни квитанции.

V. Оправдателнитѣ документи по вещественнитѣ расходи по дѣло № 23 на брой 121, до 1-й Декемврий 1896 год.	14.551.61 л.
Който комисията признава за редовни, съ исключение на 1.766.60, заплатени на Ст. Петковъ, безъ разрѣшението на Народното Сѣбрание, и на 806 л. и 46 ст., заплатени на Ю. Титковъ.	
VI. Сметката по дѣло № 24 на анкетната комисия по провѣряване на Старо-Загорския изборъ, произведенъ на 22/I 1895 год.	1.976.60 л.
VII. Оправдателнитѣ документи на канцеларията на Народното Сѣбрание по дѣло № 1—2 документа; по дѣло № 2—7 документа; по дѣло № 3—1 документъ; по дѣло № 4—22 документа; по дѣло № 5—27 документа и по дѣло № 6—44 документа	13.268.10
VIII. Сметката за пѣтнитѣ и дневнитѣ на г-на подпрѣдсѣдателя на VIII-то Обикновено Народно Сѣбрание, Д-ръ Янколовъ, за ходението му въ Москва, по случай коронацията прѣвъ 1896 год.	4.000 —
	19.247.70 л.

Комисията признава:

1) за редовно оправданъ расходъ	469.541.03 л.
2) За надвзети пѣтни	384 — л.
3) Израсходвани безъ разрѣшение на Сѣбранието	2.573.06 л.
	472.498.09 л.

И заради това е на мнѣние: редовно оправданитѣ да се одобрятъ, надвзетитѣ да се поискать обратно, а израсходванитѣ безъ разрѣшението на Сѣбранието, оставать да се повърнатъ отъ членоветѣ на парламентарната анкетна комисия, за чиято сметка сж израсходвани.

При това, комисията счита за своя обязанность да обърне вниманието на народното прѣдставителство, че по нейно мнѣние би могло да ставать по-значителни икономии по личния съставъ на служащитѣ въ Народното Сѣбрание и по вещественнитѣ расходи, ако за това би се намалило до възможность числото на служащитѣ, когато Народното Сѣбрание не засѣдава, и ако вещественнитѣ расходи би се произвели по начинъ, показанъ въ Закона за отчетността по бюджета, т. е. купуванието на канцеларскитѣ потребности, отоплението и освѣтлението на Народното Сѣбрание, облѣклото на разсилнитѣ и др. тѣмъ подобни би трѣбвало безусловно да ставать чрѣвъ търгъ.

Инвентарната книга е нужно да се държи въ по-голѣма исправность, и то подъ прѣмия контролъ отъ началника на канцеларията.

Гр. София, 12-й Декемврий 1897 год.

Равносметка

за приходитѣ и расходитѣ при Народното Сѣбрание за врѣме отъ 18-й Октомврий 1895 год. до 1-й Декемврий 1896 год.

№ по редъ	Приходъ	Количество		Обща сума		№ по редъ	Расходъ	Количество		Обща сума	
		лева	ст.	лева	ст.			лева	ст.	лева	ст.
1	Истеглени по бюджета за 1895 год.	75.000	—			1	Редовно оправданъ расходъ за 1895 и 1896 год. . .	469.541	03		
2	Излишъкъ отъ първата сесия	390	—			2	Надвзети пѣтни	384	—		
3	Истеглени по бюджета за 1896 год.	185.000	—			3	Израсходвани безъ рѣшението на Сѣбранието . .	2.573	06		
4	По сжция бюджетъ истеглено отъ канцеларията . .	14.268	10			4	Въ наличнось	160	—		
5	По сжция бюджетъ истеглени отъ прѣдсѣдателя . .	4.000	—								
	Всичко по сметката на двата бюджета			472.658	10		Всичко			472.658	10

Ганчо Гаврийловъ: Г-да народни прѣдставители! Отчетътъ, който слушаме да се докладва тукъ отъ г-на Савова, сключва съ едно мнѣние, исказано отъ комисията, щото надзетитѣ пѣтни пари 384 л. да се изискатъ обратно отъ тия г-да, които сж ги взели, както и израсходванитѣ безъ разрѣшението на Събранието 2.573.06 л. Отъ своя страна азъ съмъ съгласенъ съ исказаното мнѣние отъ комисията, именно да се одобри само редовно израсходванитѣ суми, а другитѣ, които сж намѣрени, като нередовно израсходвани, или които не сж оправдани, както трѣбва, да се оправдайтъ. Въ всеки случай, надзетитѣ пѣтни пари трѣбва да се повърнатъ отъ лицата, така сжщо и ония, израсходвани безъ разрѣшение на Народното Събрание. Едно много важно нѣщо намирамъ за исказано въ края на доклада отъ страна на комисията, което заслужава особено внимание. Исказано е мнѣние, че би могли да станатъ достатъчно икономии, ако расходитѣ, които ставатъ въ Народното Събрание, се правятъ съгласно Закона за отчетността по бюджета. Споредъ този законъ, има заведенъ редъ, че всичко се достави чрѣзъ търгъ и въобще съ спазване онѣзи формалности, които, както сега дѣйствующиятъ законъ, тѣй и новиятъ законопроектъ, внесенъ въ Събранието, прѣдписватъ да се спазватъ. Не ще съмнѣние, г-да прѣдставители, че за таквъ единъ редъ, какъвто е сегашниятъ, комисията е била права да даде мнѣние, че ще може да се направятъ значителни икономии. Трѣбва асж това да стане. Трѣбва, когато не заседава Народното Събрание, персональтъ, било въ разсилнитѣ, било въ прислугата, да се намали. Азъ се присъединявамъ къмъ мнѣнието на комисията, относително тия нѣща, и затова моля Събранието да се съгласи и присѣдини и то къмъ това мнѣние.

Д-ръ Георги Янколовъ: Г-да прѣдставители! Прѣпорѣжката, която прави комисията въ тоя случай, е много резонна и много права. Когато се повѣри мене прѣдседателството на Народното Събрание, намѣрихъ, че до тогава е харчено повече нѣщо по поддържанieto на персонала и за други расходи; но отъ тогава насамъ азъ счетохъ за моя длъжностъ да намалѣ, до колкото е възможно, расходитѣ и персонала. Старалъ съмъ се и съмъ намалилъ всичко, което е било възможно, до минимумъ. Намалихъ вещественитѣ разноси и разноситѣ по печатанието на дневницитѣ, като ги доведохъ до минимумъ; наредихъ, щото всичкитѣ доставки да ставатъ чрѣзъ малонадаване, както Законътъ за троговетѣ прѣдписва. Така щото, тая бѣлѣжка, която се прави отъ комисията, е много приемлива, и тя се практикува отъ насъ. Имамъ честь да кажъ на Народното Събрание, че по-рано се отпечатвахъ по 5.000 екземпляра отъ дневницитѣ, но азъ ги намалихъ на 4.250. По-рано е имало случай, че сж назначавани по 70—80 души врѣмenni разсилни, обаче, азъ ги намалихъ на 50—52 души максимумъ, и то прѣзъ врѣмето на сесията, а пъкъ постояннитѣ разсилни намалихъ отъ 12 на 8 души. Персональтъ на врѣмenni писари намалихъ отъ 12 на 4. Имаше прѣзъ другитѣ сесии и врѣмenni писари, но сега нѣма такива. Разсилнитѣ, або днесъ сж повече, отъ колкото се прѣдвѣждатъ

тукъ, тѣ се употребяватъ за писци; така щото, и отъ тамъ има една икономия.

Персональтъ, който най-много тежи на бюджета и който е постояненъ, е персональтъ по стенографията. Тоя персоналъ не можемъ да го съкратимъ, не можемъ да го намалимъ повече, отъ колкото е сега, защото ни е потребенъ (Гласове: Вѣрно!) и защото може прѣзъ годината да има пакъ работа за него, както вече сме го употребявали отъ 4 години насамъ. Така щото, тоя персоналъ не можемъ да го разпрѣснемъ и послѣ да го събираме отъ ново; защото, когато ни потребва, не ще можемъ да го намѣримъ. Тоя е само персональтъ, който малко обрѣмениява бюджета и отъ който не можемъ да направимъ никакво съкращение; а пъкъ по всичко друго ще направимъ съкращение до минимумъ. Азъ ще се старажъ да бжде, колкото е възможно, по-малкъ другиятъ персоналъ и да правжъ повече икономии, отъ колкото до сега.

Христо Теодоровъ: Щѣхъ да кажъ, че тоя докладъ едва сега ни се раздаде и изведнажъ се туря на разискване. Азъ мисля, че щѣше да бжде по-добре да се остави разискването му за въ едно друго заседание и да не бждемъ изненадвани съ дневенъ редъ, който ние не сме опрѣдѣлили. Сега виждамъ да се казва, че азъ съмъ надзелъ 28 л. и, разбира се, не можъ да се оправдажъ, защото не съмъ приготвенъ.

Д-ръ Георги Янколовъ: Тоя докладъ е отъ миналата година и още тогава е раздаденъ.

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Ще обясня всичко, г-да! **Прѣдседателствующий Петко В. Горбановъ:** Г-нъ докладчикътъ ще даде устно нѣкои обяснения.

Христо Теодоровъ: Сега въпросътъ не е да вѣрваме или не това, което е въ доклада, но има въпросъ принципенъ, а именно, че не трѣбва да бждемъ изненадвани съ разискване на въпроси, които не сж турени на дневенъ редъ, но рѣшение на Събранието; защото, на какво ще се обърне тогава Събранието, ако дохождаме да разискваме работи, за които хаберъ нѣмаме! Разискване може да стане, когато сме прѣдизвѣстени; значи, трѣбва да си прѣдизвѣстенъ върху прѣдметитѣ, които има да се разискватъ. Сега, не е важна толкова тая дребна работа, не е твърдѣ важенъ въпросътъ, който повдигамъ. Това ставаше и миналата година, па и сега се повтаря. То е една лоша практика да бждемъ изненадвани съ дневенъ редъ непрѣдизвѣстенъ. Затова, само по туй съображение, бихъ прѣдложилъ да се не разисква сега тоя въпросъ.

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Тоя докладъ е билъ раздаденъ още миналата година и на 12-й Декемврий е билъ туренъ на дневенъ редъ, но не е можалъ да се докладва, по нѣмание врѣме. Перата, за които г-нъ Христо Теодоровъ говори и които считамъ за нуждно да обясня, сж: 1) Добричкиятъ народенъ прѣдставителъ, г-нъ Нони Киселковъ, е надзелъ повече 88 л. Тѣ сж турени тукъ за туй, защото г-нъ Нони Киселковъ, който живѣше въ Варна, е получилъ пѣтни отъ Добричъ, т. е. за 102 километра повече; 2) Новоселскиятъ народенъ прѣдставителъ, г-нъ Ангелъ Златевъ, е надзелъ 50-70 л. Той е билъ членъ въ Вар-

ненския окръжен съветъ, а е получилъ пѣтни пари отъ Ново-Село, когато е трѣбвало да получи такива отъ Варна; 3) Провадийскиятъ народенъ прѣдставителъ, г-нъ Лазаръ Дуковъ, е получилъ пѣтни пари 25 л. повече, за че е дошълъ по сухо, като му се прѣсмѣтнали 40 километра повече; 4) Старо-Загорскиятъ народенъ прѣдставителъ, г-нъ Маню Бояджиевъ, е получилъ 64.30 л. повече, които трѣбва да повърне, защото той, като членъ на парламентарната анкетна комисиия, е получилъ дневни по 20 л. до 15-й Октомврий 1895 год. Слѣдователно, билъ е въ София и не е дошълъ отъ вѣнъ, та да получи пѣтни пари; 5) Врѣзничкиятъ народенъ прѣдставителъ, г-нъ Лазаръ Бунджуловъ, е получилъ повече 15.20 л. километрически, когато е трѣбвало да получи по-малко. Сжщо така стои въпросътъ и съ г-на Така Пѣевъ и г-на Геора Шойлевъ.

Колкото до прѣдставителитѣ отъ Шуменския окръгъ, за които г-нъ Христо Теодоровъ каза, че не знае отъ гдѣ произлиза тая сума, която се иска отъ тѣхъ, ще кажъ, че разликата произлиза отъ туй, че тѣмъ е прѣсмѣтнато по сухо отъ Шуменъ до Каспичанъ, когато е имало желѣзница, която е била открита, до колкото помнѣхъ прѣзъ 1893 год., а пъкъ тѣ сж пѣтували прѣзъ 1895 год. и сж получили като да сж минѣли по сухо. Тая е разликата между сумата на пѣтнитѣ пари, които е слѣдвало да получатъ, като да сж пѣтували по желѣзницата, и онаа, които сж получили, като да сж пѣтували по шосе.

Сжщо и даденитѣ на г-на Стояна Петковъ 1.766 л. и 60 ст., комисията намира, че ги е получилъ безъ никакво основание. По рѣшение отъ Народното Сѣбрание, имаше парламентарна анкетна комисия, която трѣбваше да работи сама. Тя нѣма протоколъ, за да се види, че тя е имала нужда отъ служащи и, слѣдователно, да се оправдайтъ расходитѣ за тия служащи. Сжщото е и за 806 л. и 46 ст., заплатени на Ю. Титковъ. За тия суми, комисията намѣри оправдателни документи, но на какво основание сж израсходвани, не намѣри, защото отъ анкетната комисия нѣма нито протоколъ, нито други книжа, отъ които да се вижда, че тия суми е слѣдвало да бждатъ расходвани.

Тия сж бѣлѣжикитѣ, г-да, които имахъ да направѣмъ въ възражение на г-на Теодорова.

Д-ръ Георги Янколовъ: Исканъ да кажъ това, което каза и г-нъ докладчикътъ, че докладътъ е раздаденъ още онази година.

Душко Кесяковъ: Г-да прѣдставители! Внася се единъ докладъ за израсходванитѣ суми по расходитѣ на Народното Сѣбрание; обаче, въ оправдателнитѣ документи видѣхме, че много суми сж израсходвани неправилно отъ самия касиеръ и че има надвзети суми. Слѣдователно, по този отчетъ, който е направенъ, дохождатъ нѣкои отъ г-да прѣдставителитѣ да казватъ, че тѣ били изненадани съ тоя докладъ и че не били приготвени да отговорѣтъ. Тѣ сами знайтъ, че ако сж надвзели тия суми, трѣбва да ги повтрѣнтъ. Тѣ сж знаели още минѣлата година много добръ: да ли сж надвзели тия суми или не, защото имахъ доклада на рѣцѣ и щѣхъ да си съставѣтъ едно мнѣние и сега да оправдайтъ тия суми, а не да дохождатъ сега

да казватъ, че сж изненадани съ тоя докладъ. Обаче, г-нъ докладчикътъ обясни много добръ, какъ сж били станѣли тия расходи, било по желѣзница, като сж пѣтували, било по сухо. На това основание, като се присѣдинявамъ къмъ мнѣнието на г-на докладчика, молѣмъ, щото тия г-да прѣдставители, които сж надвзели извѣстни суми за пѣтни пари, да ги повтрѣнтъ още въ настоящата сесия и да не останѣтъ неоправдани. Отъ друга страна, трѣбва и другитѣ суми, които сж вземени, като надвзети, да се изискатъ и тѣ, щомъ сж вземени белъ разрѣшението на Народното Сѣбрание.

Иванъ М. Лилковъ: Г-да прѣдставители! Новиетъ нашъ събратъ, г-нъ Кесяковъ, дойде да напомни, че този докладъ билъ раздаденъ лани. Не знамъ какъ помни! — Ние забравихме, а той помни!

Г-да прѣдставители! За да могатъ нашитѣ другари въ тая Камара да се оправдайтъ, защо сж взели тия пари, за да се не упрѣкватъ, че тѣ съзнателно сж взели тия пари, дайте имъ врѣме. Г-нъ Кесяковъ ни държа лекция и каза, че тия наши другари трѣбва сега-сега, такжр-такжр, да наброѣтъ паритѣ. (Душко Кесяковъ: Още минѣлата година е раздаденъ докладътъ!) Ние туку имаме изброени 10—12 души наши събратия: Добричскиятъ народенъ прѣдставителъ, Нови Киселковъ, Новоселскиятъ, Ангелъ Златовъ, Провадийскиятъ, Лазаръ Дуковъ — има и такива, които не сж между насъ сега — Старо-Загорскиятъ, Маню Бояджиевъ, Врѣзничкиятъ, Лазаръ Бунджуловъ, Трънскиятъ, Тако Пѣевъ, Геора Шойлевъ, послѣ Атанасъ П. Краевъ, Латифовъ, Стояновъ и пр. Не ще бжде справедливо да разискваме сега тоя въпросъ и окончателно да го рѣшимъ, безъ да дадемъ врѣме на тия наши колеги и на насъ самитѣ да изучимъ и разгледаме въпроса: какъ стои, и тогава да можемъ да вземемъ съзнателно рѣшение. Затова, азъ подирѣпамъ прѣдложението на г-на Теодорова и молѣмъ Сѣбранието да приеме и отложи за друго засѣдание разглежданието на тоя докладъ.

Петръ Панагевъ: Г-да народни прѣдставители! Въпросътъ, който подѣлѣи на нашето разглеждане, не е тъй лекъ и не трѣбва така повърхностно да се гледа на него, както виждамъ да гледатъ нѣкои наши другари. Касае се туку въпросътъ: да се види, до колко е оправдателна една смѣтка, приблизително възлизающа на 500.000 л. И по-неже това, което ще рѣшимъ ние, ще бжде рѣшено, и което ние оправдаемъ, ще бжде оправдано, нѣма съмнѣние, че още повече би трѣбвало да обърне Народното Сѣбрание сериозно внимание върху тия смѣтки. Ако бѣше смѣтката друга — на нѣкое министерство или друго учреждение — разбира се, има Върховна Смѣтна Палата: тя прѣглежда, тя издава послѣ постановления, обявява на тия, които сж глобени, или на тия, които не сж оправдали извѣстни суми, дава имъ срокъ да се оправдайтъ и, ако не се оправдайтъ, послѣ събира по надлѣжния редъ паритѣ. А у насъ това е окончателно. Щомъ е така, нѣма съмнѣние, че въ интереса на работата е да направимъ, щото този, когото оправдаемъ, да бжде дѣйствително оправданъ, и когото глобимъ, да бжде дѣйствително глобенъ, а когото заставимъ да повърне над-

взети пари, да знае, че го заставаме справедливо и редовно да ги връща. Като е така, азъ, като споделямъ мнѣнието на г-на Кесякова, че би трѣбвало всички онии, които сж надвзели пари, да ги повърнатъ, т. е. които неправилно сж надвзели, да повърнатъ тия неправилно надвзети пари, бихъ молилъ Събранието да се съгласи да отложимъ разглежданието на доклада за едно послѣдующе засѣдание и, разбира се, тогазъ всички лица, които сж поименувани тукъ, че се задължаватъ да повърнатъ неправилно взети или надвзети пари, да получатъ знание отъ тоя докладъ и тогава да го разгледаме. Напр., азъ, г-да прѣдставители, получихъ тоя докладъ днесъ. Азъ искахъ да разгледамъ нѣкои документи и да видѣж за извѣстни суми: какъ сж тѣ расходвани и какви оправдателни документи има; искахъ да разгледамъ тия документи и да видѣж по чие рѣшение сж станжали тия расходи; Народното Събрание вземало ли е рѣшение да се командируватъ нѣкои лица задъ граница и да харчатъ извѣстни суми. А това не може да стапе изведнажъ.

Ето защо, г-да прѣдставители, азъ повтарямъ да кажж, че споделямъ онова, което каза г-нъ Кесяковъ, че трѣбва да бждатъ върнати всички неправилно взети пари; но казвамъ въ смѣтото врѣме да се отложи разрѣшението на въпроса за едно послѣдующе засѣдание, за да иматъ заинтересуванитъ г-да прѣдставители необходимото врѣме, за да го изучатъ, и тогава спокойно да вдигнемъ рѣка, и по такъвъ начинъ, съ едно вдигане на рѣка, да можемъ да оправдаемъ тия 500.000 л., които не сж малка сума.

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Г-да прѣдставители! Азъ не можъ да разберж каква цѣль се гони съ отлаганieto на този докладъ. (Петръ Папанчевъ: За да видимъ за какво сж похарчени сумитъ!) Защото и подиръ една недѣля и подиръ двѣ недѣли, този докладъ ще бжде все смѣщиятъ. Нѣма да намѣрите въ него друго отъ това, което е сега. Азъ съмъ убѣденъ, че нѣкои отъ васъ... (Стефанъ Н. Консуловъ: Не ни е раздаденъ този докладъ!) — Той е раздаденъ още на 12-й Декемврий 1897 год.; той бѣше поставенъ на дневни редъ, и само по нѣмание на врѣме не можахъ да го докладвамъ. Г-да прѣдставителитъ, които искатъ отлаганието му, като че ли нѣматъ довѣрие въ тази комисия, която е разгледала тѣзи смѣтки. Това е едно косвенно изказване на недовѣрие. Искайте отъ мене обяснения и азъ ще ви ги дамъ. Г-нъ Папанчевъ казва, че трѣбва да видимъ каква е тази командировка, за която е рѣчъ въ доклада. Тази командировка се отнася до 4.000 л., похарчени отъ г-на Д-ръ Янколова. (Петръ Папанчевъ: Отъ гдѣ знаемъ, че именно за това? Има друго за Стара-Загора!) Тази командировка е станжала отъ Министерския Съвѣтъ. За Маня Бояджиевъ азъ и по-напрѣдъ казахъ, че той е продължавалъ да бжде членъ на парламентарната анкетна комисия до 15-й Октомврий 1895 год. и е получавалъ по 20 л. дневни. Ако искате да му дадете и пжтни отъ Стара-Загора до тукъ, можете да му дадете, но комисията е намѣрила за нужно да ви докладва всичко. Ако обичате, приежете, ако не обичате, не приежайте. Туй имамъ да кажж.

Д-ръ Димитръ Теодоровъ: Въпросътъ е, да се тури на дневенъ редъ, когато трѣбва!

Ганчо Гаврийловъ: Азъ, г-да прѣдставители, дохождамъ да се съгласимъ съ мнѣнието, изказано отъ нѣкои г-да прѣдставители, че дѣйствително този докладъ, даденъ минклата година... (Иванъ М. Лилловъ: Не е докладванъ лани!) Не помнж, защото нѣмахъ този докладъ, и сега видѣхъ, на бърза рѣка, цифритъ, които се поменуватъ въ него. (Д-ръ Георги Янколовъ: Минклата сесия тамамъ три педѣлки стои на дневенъ редъ!) — Ама нѣмание самия докладъ. Затова, добръ би било да се отложи разискванието за едно не дълго врѣме. Обаче, възможно е, и азъ съмъ съвършено и напълно съгласенъ съ изказаното отъ г-на докладчика мнѣние, че той е готовъ сега да дава нужнитъ обяснения. Комисията, като изказва желание чрѣзъ своя докладчикъ да дава обяснения по всѣко перо, нѣма какво да се съмнѣваме въ прѣглеждане документитъ. Г-нъ Савовъ, който е билъ въ комисията, вѣрвамъ, е готовъ да даде обяснение по всѣка една сума. За менъ бѣ неясна сумата, расходвана отъ 4.000 л., за която сега г-нъ Савовъ обясни, и сумата, израсходвана отъ парламентарната анкетна комисия, която г-нъ Савовъ смѣта, че е неправилно израсходвана. За сумата по анкетната комисия въ Стара-Загора се допуска, че е правилно и законно израсходвана, защото имало рѣшение отъ Народното Събрание. Тогазъ, разбира се отъ само себе си, че е правилно израсходвана. Тѣй ли е г-нъ Савовъ?

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Въпросътъ е за двѣ суми: за 1.766 и 806 л. Тѣзи пари сж похарчени не за парламентарната анкетна комисия, а за нѣкои писари и секретари, които Народното Събрание не е разрѣшило да има.

Ганчо Гаврийловъ: Смѣтката по дѣло № 24, по провѣрване на Старо-Загорския изборъ, § 6-й, мислж, и това е редовно?

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Редовно сж израсходвани. Само двѣтѣ суми сж нередовно израсходвани, 1.766 и 806 л.

Ганчо Гаврийловъ: Добръ! Тази сума ли е заплатена на г-на Стояна Петковъ, безъ разрѣшение на Народното Събрание, 1.766 л. и 806 л. на Ю. Титковъ? Тази ли е сумата 2.573 л.?

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Тази смѣтата е!

Ганчо Гаврийловъ: За г-на Стояна Петковъ съмъ слушалъ и можъ да си дамъ единъ отчетъ, но за нѣкой си Титковъ, не можъ да кажж нищо. (Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Той е билъ писаръ!) Въ първата сесия на настоящето Народно Събрание бѣхме заедно съ г-на Савова въ една комисия по смѣткитъ, и тогава ми е останало въ паметта, че г-нъ Стояна Петковъ бѣше повиканъ като помощникъ въ парламентарната анкетна комисия, която бѣше избрало Народното Събрание. Сега, ако парламентарната анкетна комисия е повикала едно посторонно лице отъ вънъ, за да ѝ помага, както е случаятъ съ г-на Петкова, менъ ми се струва, че не трѣбва да считаме, че тѣзи суми трѣбва да бждатъ повърнати отъ Стояна Петковъ. Г-нъ Стояна Петковъ, наистина, не е билъ избранъ отъ Събранието, но е билъ повиканъ отъ тази комисия да работи,

и, слѣдователно, не може да не му се плати. Тѣй сѣщо и за платенитѣ на писаря 806 л. е невъзможно да се искатъ назадъ. По моето мнѣние, тия суми не може, освѣнѣ да се подобрихъ отъ Народното Сѣбрание. Другъ е сега въпросъ, ако това вѣсиканіе можемъ да го направимъ къмъ членовѣтъ на парламентарната анкетна комисиѣ. (Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Въ доклада се казва да се повърнѣтъ отъ парламентарната анкетна комисиѣ. Комисиѣта исказва мнѣние да се изискатъ отъ парламентарната анкетна комисиѣ!) Ако вѣсиканіето се обрне къмъ парламентарната анкетна комисиѣ, това е другъ въпросъ. Дѣйствително, членовѣтъ на тѣя комисиѣ е трѣбвало да извършѣтъ сами работата, безъ да прибѣгватъ къмъ чужда помощъ, безъ да вѣкатъ хора отъ вънъ да работѣтъ. Но не можъ да сподѣлѣмъ и това мнѣние, да искамъ отъ парламентарната анкетна комисиѣ да върне паритѣ, защото ще ни каже: имаше работа; имаше толкозъ много работа, щото не можехме да свършимъ, безъ да прибѣгнемъ къмъ помощта на външни лица. Какво ще направи Сѣбранието въ случая? — Не може, освѣнѣ да подобри и това, защото парламентарната анкетна комисиѣ е избрана отъ срѣдата на Народното Сѣбрание, и това, което прѣдставлява като разноски, трѣбва да го приемѣтъ. Тѣй щото, Сѣбранието може да се произнесе върху тѣзи двѣ суми, като правилно израсходвани, и да ги подобри.

Колкото за сумитѣ, надвзети отъ нѣкои г-да прѣдставители за пътуване, споредъ разясненіята на г-на докладчика, произходящи отъ разницата между припадающитѣ се за пътуване по желѣзници и по шосета, азъ помнѣмъ, че такива суми при единъ докладъ отъ минжитѣ години, който направихме пакъ съ г-на Савова при провѣрѣване смѣткитѣ пакъ на VIII-то Обикновено Народно Сѣбрание, първа редовна сесия, при всичко, че трѣбваше да се изискатъ тѣзи пари назадъ. . . . (Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Сѣбранието утвърди да се не искатъ назадъ!) Ако тогава е постановило да се върнѣтъ назадъ, и сега трѣбва да се постанови сѣщото. Ако тогава не сѣ ги искали, да не ги искамъ и сега, за да бждемъ послѣдователни. Да извършимъ това, което сме извършили и по-прѣди. Това е моето мнѣние. Който помни по-добрѣ, нека каже какъ се е рѣшило при доклада на смѣткитѣ отъ първата сесия на VIII-то Обикновено Народно Сѣбрание, та и сега така да рѣшимъ. Сега сумата 2.572 л. е израсходвана безъ разрѣшеніето на Народното Сѣбрание. За нежъ, ако може г-нъ Савовъ, да даде нѣкои освѣтленія. (Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Тѣ е сума, дадена на г-на Петкова и писаря Ю. Титкова!) — Значи, нѣма цифра, която да е неправилно израсходвана, и всичѣ цифри трѣбва да приемѣмъ за правилно израсходвани.

Георги Ив. Михайловъ: Г-да прѣдставители! Азъ съмъ съгласенъ по всичкитѣ пунктове отъ доклада на комисиѣта. Ще направѣмъ нѣкои забѣлѣжки само по пунктъ пети, именно по тѣя суми, които г-нъ докладчикътъ на комисиѣта не намѣрва за редовно израсходвани. Обясненіята, които г-нъ докладчикътъ даде, бѣхъ слѣдующитѣ: че, понеже Народното Сѣбрание е избрало само парламентарна

анкетна комисиѣ и, слѣдователно, ще признае за редовно израсходвана само израсходваната за нежъ сума, другитѣ суми, понеже Сѣбранието не е дало на членовѣтъ отъ парламентарната анкетна комисиѣ право да ангажиратъ, да взиматъ отъ вънъ помощници, секретари и другъ персоналъ, като писари, комисиѣта намира, че тѣя суми, за помощници, секретари и други, не трѣбва да се признаѣтъ отъ Народното Сѣбрание за редовно израсходвани. Възможно е, и азъ допушамъ, когато парламентарната анкетна комисиѣ е прибѣгнала къмъ такива помощници, е трѣбвало да е имала голѣма нужда. Но азъ мислѣмъ, че работата на комисиѣта по провѣрката на смѣткитѣ бѣше да изслѣдва: да ли парламентарната анкетна комисиѣ дѣйствително е имала нужда отъ такива помощници и ги е взела, или само за луксъ ги е взела. И азъ мислѣмъ, че ако провѣрочната комисиѣ се е увѣрила, че е имало нужда отъ единъ секретаръ и отъ тѣя писари, въ такъвъ случай справедливо ще бжде тѣя суми да ги счете за редовно израсходвани; защото намирамъ несправедливо да искамъ отъ членовѣтъ на парламентарната анкетна комисиѣ, на които сме платили дневни по 20 л., да искамъ сега обратно 2.572 л. и 06 ст. Значи да искамъ да ги дадѣтъ отъ джоба си.

Зарадъ тѣй, бихъ желалъ г-нъ докладчикътъ да даде обяснение: при провѣрката на смѣткитѣ, да ли сѣ намѣрили за нуждни тѣя секретари и писари, които сѣ били наети.

Прѣдсѣдателствующий Петко В. Горбановъ: Г-нъ докладчикътъ се умолява да даде обясненія.

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Бѣлѣжки се правѣтъ по пунктъ пети: „Оправдателнитѣ документи по вещественитѣ расходи, по дѣло № 23, на брой 121“. Въ това дѣло, между другитѣ оправдателни документи за вещественитѣ расходи, има и нѣколко расписки отъ г-на Стояна Петковъ, за сума отъ 1.766 л. и 60 ст., и двѣ расписки, ми се струва, отъ Юрдана Титковъ, за сума отъ 806 л. и 46 ст. Тѣя расписки се намиратъ въ това дѣло за вещественни расходи. Комисиѣта, като ги провѣри, намѣри, че тѣя суми сѣ нищо не се оправдаватъ; защото, ако Народното Сѣбрание не е разрѣшило да се направѣтъ такива расходи, поне трѣбваше парламентарната анкетна комисиѣ да сключи единъ протоколъ, да издадѣше едно рѣшеніе, да кажеше: намъ ни трѣбватъ да имаме такива и такива хора, и да хванѣтъ да имъ плащатъ на мѣсець по толкозъ и толкозъ. Но такова нѣщо нѣма. И комисиѣта не можеше да признае за оправдани едни такива расходи, които, нито по правилника, нито по нѣкои други документи се оправдаватъ. Ако смѣтате, че има нужда отъ повече разясненія, азъ съмъ готовъ да ви дамъ. Но какво искате повече отъ това, което ви разяснихъ?

Иванъ М. Абрашевъ: Г-да прѣдставители! Подобно рѣшеніе сме взели неотдавна. Вие знаете, че и прѣди двѣ години имаше тоже такива смѣтки, прѣдставени отъ една комисиѣ, като се искахе отъ мнозина народни прѣдставители една разлика отъ тѣхнитѣ прогонни, които сѣ вземали несъгласно правилника, който сѣществува у насъ. И се взе рѣшеніе: всичѣ тѣя пари да се повърнѣтъ въ Народното Сѣбрание.

Сега по въпроса, който повдигна г-нъ Папанчевъ, за отлагането на въпроса за другъ пътъ, ще кажъ, че както се вижда отъ самия докладъ на комисията, тази смѣтка е прѣдставена още минжлата година. И да дойде сега да се оправдава единъ прѣдставителъ, когато лани е получилъ прѣписъ отъ тази смѣтка, и да дойде сега да казва, че не ъж е челъ, не е запознатъ съ смѣтката, това е вънъ отъ реда на парламента. Всѣки единъ народенъ прѣдставителъ нѣма друга грижа, освѣнъ грижата на проектитѣ и смѣткитѣ, които му се пращатъ, и не трѣбва да оставя проектитѣ у дома си, но когато дойде тукъ, нека дойде съ тѣхъ; защото, когато той дохожда тукъ, трѣбва да знае, че народътъ го е испратилъ да върши работа. (Петръ Папанчевъ: Но нетуренъ на дневния редъ!)

Колкото за това, гдѣто г-нъ Ганчо Гаврийловъ каза, че трѣбва да се признажтъ за законно дадени паритѣ на г-на Стояна Петковъ, за които се говори въ този параграфъ, ще му отговоря, че азъ, до колкото знамъ, когато опрѣдѣлихме парламентарната анкетна комисия, специално, ние ъж натоварихме съ труда да се занимае съ всичкото икономическо устройство на нашата страна, и за всичкия трудъ да се заплати на членоветѣ ѣ онова, което трѣбва, което имъ се пада, съгласно закона. Тукъ се вижда, споредъ обясненията на г-на докладчика, че Стоянъ Петковъ е билъ взетъ като работникъ при тѣхъ, и сами рѣшили да му се заплати. Азъ мисля, че всѣка сума, за да се даде, трѣбва тя по-напрѣдъ да бѣде разрѣшена отъ Народното Събрание. И парламентарната анкетна комисия не е имала въ своитѣ атрибути тия права, да располага както ти иска съ кредита на Народното Събрание. Въ всѣки случай, азъ мисля, че по рѣшението на Народното Събрание, за създаването на тая парламентарна анкетна комисия, работата е била възложена на членоветѣ на тая комисия, тѣ да работжтъ, а не да викатъ отъ вънъ толкозъ много лица, за да имъ работжтъ, а г-да членоветѣ да бжджтъ само за да имъ се плащатъ дневни. Всички потрѣбни служащи въ Народното Събрание се назначаватъ отъ прѣдсѣдателя на Камарата съ извѣстенъ приказъ, и парламентарната анкетна комисия не е имала правото тя да назначава никого. Така щото, паритѣ, които сж взели Стоянъ Петковъ и Юрданъ Титковъ, трѣбва да ги заплатжтъ членоветѣ на самата комисия, понеже незаконно сж истеглили и платили тия пари по бюджета на Народното Събрание. (Веселостъ.) Не смѣйте се, защото и вие, които сте взели повече пари, отъ колкото ви се е слѣдвало, трѣбва да ги повърнете, и нито 5 ст. не трѣбва да приемете незаконно. Тукъ, въ доклада, азъ виждамъ, че има още отъ много прѣдставители да се иска да повърнжтъ пари, но всички млчжтъ, не излизатъ кавалерски да се оправдажтъ и кажжтъ: за 14, 15 л. като е работата, заповѣдайте, на ви паритѣ. Оставатъ онѣзи, които не сж избрани сега, но отъ тѣхъ ще се искатъ по надлѣжния редъ, слѣдъ като се вземе рѣшение отъ Камарата. Нѣма да отидемъ да ги даваме подъ сждъ и съ сждъ да ги вземемъ отъ тѣхъ, а и тѣ нѣма да се оставжтъ да дойде работата, щото прѣзъ сждъ

да ги даджтъ; по слѣдъ рѣшението на Народното Събрание да ги повърнжтъ, тѣ ще ги внесжтъ отъ веднажъ.

Затова, г-да прѣдставители, да се приемжтъ смѣткитѣ напълно, както сж прѣдставени въ доклада, и като считамъ въпроса за исчерпанъ, прѣдлагамъ да се прѣкратжтъ дебатитѣ.

Георги В. Даскаловъ: Г-да прѣдставители! Азъ не съмъ съгласенъ съ тѣзи г-да, които прѣдлагатъ да се отложи въпросътъ за друго събрание да се разисква, защото снощи, до колкото помня, когато се нареждаше дневниятъ редъ, г-нъ прѣдсѣдателятъ обяви, че на дневния редъ за днесъ ще имаме прѣглеждане смѣткитѣ на втората редовна сесия отъ VIII-то Обикновено Народно Събрание. Слѣдователно, въпросътъ е поставенъ на дневния редъ и нѣма защо да се отлага за друго засѣдание. Това не е изненадване. Азъ помня, г-да прѣдставители, че още минжлата година този докладъ бѣше раздаденъ, и дълго врѣме стоя на дневенъ редъ, но по една или по друга причина, не се разгледа. Но не е важното въ случая, да ли да се отложжтъ разискванията по този докладъ, или не. Важното е, че комисията е констатирила една нередовностъ, състояща се въ това, че има надвзети пари 384 л. и други 2.573.06 л., пари израсходвани безъ разрѣшението на Народното Събрание, за които въ п. 5-й отъ доклада се обяснява, че сж заплатени: 1.766.60 л. на г-на Стояна Петковъ, който е работилъ въ комисията, и 806.46 л. на нѣкой си г-нъ Титковъ. Сега, въпросътъ е тукъ: трѣбва ли народното прѣдставителство да приеме тия двѣ суми за правилно израсходвани, или не, понеже Народното Събрание не се е произнесло за израсходването на тия суми, и никого не е упълномощавало да ги плаща. Слѣдователно, Народното Събрание трѣбва да се произнесе: приема ли тѣзи двѣ суми за правилно израсходвани, именно 384 л. надвзети пари плюсъ 2.573 л., израсходвани безъ разрѣшение на Народното Събрание. Менъ ми се струва, че въпросътъ е много ясенъ, т. е. нѣма освѣнъ да се даде въпросътъ на гласуване и народното прѣдставителство ще се произнесе. (Петръ Папанчевъ: За да се произнесе, трѣбва да се тури на дневенъ редъ!) Нѣма защо да губимъ врѣме. А ако желае да се отложи за утрѣ или за другъ день, увѣрявамъ ви, че пакъ толкова врѣме ще изгубимъ, колкото и днесъ. Заради това, азъ прѣдлагамъ да се даде въпросътъ на гласуване.

Маню Бояджиевъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ думата не за да ви моля да не внасямъ сумата 64 л., които пари почитаемата комисия е намѣрила, че съмъ надвзелъ, но само да дамъ нѣкои пояснения. Азъ най-напрѣдъ не знамъ да съмъ надвзелъ нѣкакви пари. Азъ съмъ взелъ тѣзи пари, които ми сж се слѣдвали да получя. Казва се, че съмъ билъ получилъ по 20 л. дневни пари, когато съмъ билъ членъ на парламентарната анкетна комисия и не съмъ ималъ право да получя иѣтни пари.

Г-да прѣдставители! За членъ на парламентарната анкетна комисия азъ бѣхъ избранъ прѣзъ мѣсецъ Декемврий 1894 год. Сесията се продължи до 15-й Декемврий, до когато е въобще срокътъ на всѣка сесия на Народното Събрание. Слѣдъ туй, азъ

си отидохъ въ Стара-Загора, гдѣто имамъ постоянното си мѣстопрѣбиваніе, и, като членъ на парламентарната анкетна комисія, върнхъ се обратно въ София, тъй като тази комисія трѣбваше да функционира слѣдъ 10-й Февруарій. Е добръ, г-да прѣдставители; азъ не дойдохъ тукъ съ крила; азъ дойдохъ съ желѣзницата, пхтувахъ и съ файтонъ, за да дойдъ тукъ да изпълнѣ мисията, възложена ми отъ Народното Сѣбрание, заедно съ нѣколко души другари, народни прѣдставители. Понеже въ исплащаніе пхтнитѣ разноски, както и другитѣ расходи на единъ прѣдставитель, взима се въ сѣображеніе да му се плати това, което се прѣдполага че е похарчилъ, азъ мислѣхъ, че е справедливо, гдѣто ми сж платили 64 л., защото, за да дойдъ въ София, трѣбваше да похарчъ тѣзи пари. Може би, да не съмъ похарчилъ пари въ такъвъ размѣръ, но Народното Сѣбрание е постановило, по известна такса, да се плаща на прѣдставителитѣ. Азъ дойдохъ тукъ, като народенъ прѣдставитель и като избранъ членъ на парламентарната анкетна комисія, и менъ ми се струва, че ако ми сж дадени 64 л. за това, че съмъ дошълъ отъ Стара-Загора въ София, за да съставя частъ отъ тази комисія, това не значи, че съмъ надвзелъ нѣкакви пари. Ако Народното Сѣбрание намѣри, че не ми се падатъ никакви пари, за гдѣто съмъ дошълъ отъ Стара-Загора въ София, като членъ на парламентарната анкетна комисія, за да дѣйствувамъ по изпълнение мисията на тази комисія, възложена ѝ отъ Народното Сѣбрание, азъ нѣма освѣнъ да се подчинѣ на неговото рѣшеніе и да повърнъ тия 64 л.

Сега, казва се, че избраната прѣзъ 1894 год. парламентарна анкетна комисія трѣбвало да плати известна сума, колто била дадена отъ сжщата комисія на г. г. Стояна Петковъ и Ю. Титковъ, защото, казва се, отъ гдѣ на кждѣ да вземжтъ и тия хора пари, когато самата комисія можеше и бѣше длѣжна сама да извърши тия дѣйствия. Прѣди всичко, по този въпросъ имамъ да забѣлѣжъ, че както Стоянъ Петковъ, тъй и Ю. Титковъ, за които се споменува въ доклада на провѣрочната комисія, дѣйствително сж работили въ анкетната комисія, и вѣрно е, че тѣ сж работили по исканіето на комисіята. Но работата на парламентарната анкетна комисія прѣзъ 1895 год. бѣше толкозъ много грамадна, толкозъ много голѣма, щото ние съзнавахме, че не ще можемъ да изпълнимъ своята задача, своята мисія тъй, както се изискваше отъ насъ, съгласно рѣшеніето на Народното Сѣбрание. И за да не можемъ да изпълнимъ своята задача тъй, както се изискваше, причината бѣше тая, че единъ отъ членовѣ на парламентарната анкетна комисія, избранъ за такъвъ отъ Народното Сѣбрание, не благоволи да вземе участие въ работата на комисіята. (Единъ прѣдставитель: Кой бѣше той?) — Ми се струва, бѣше единъ Разградски прѣдставитель, Никола Ненцовъ. Слѣдователно, анкетната комисія останъ съ единъ членъ по-малко, а работата оставаше сжщата. Независимо отъ туй, работата на тази комисія бѣше толкозъ грамадна, толкозъ голѣма, щото азъ даже се чудѣхъ, какъ можахме да ѣ свършимъ съ този малкъ персоналъ. (Единъ прѣдставитель: Напраздно ѣ бѣше трудътъ!) — То е другъ въпросъ, ако Народното

Сѣбрание не се е занимало съ доклада на парламентарната анкетна комисія. Но фактътъ, че парламентарната анкетна комисія внесе единъ докладъ съ единъ доста цѣненъ материалъ, доказва, че тая комисія не е лѣжала на гърбъ, ами е работила. Азъ, за да ви убѣдѣхъ, г-да прѣдставители, въ туй, за да ви прѣдставѣхъ колко-годѣ положението, въ което бѣше поставена тая комисія, и за да можете да вникнете въ работата ѝ, има да отбѣлѣжъ, има да ви кажъ, че на анкетната комисія най-напрѣдъ прѣдлѣжеше да дешифрира съ десетки хиляди телеграми, отъ които вѣка една ѝ коштуваше по два часа врѣме, а нѣкои даже и повече. И на шестимата народни прѣдставители, на които бѣше възложена тази мисія, бѣше даже немислимо, че е възможно не само дешифрираніето на десетки хиляди телеграми, но и да се провѣри цѣлата архива на България въ продължение на седемъ години. Но за да можеше да се свърши, за да можеше да се провѣри, може би, десетата частъ, трѣбваше три пхти по-голѣмъ персоналъ, отъ колкото имаше парламентарната анкетна комисія. Заради туй, анкетната комисія още въ самото начало, като видѣ, че не ще може да извърши добросѣвѣстно своята мисія при такъвъ персоналъ, поиска да си послужи съ персонала на Народното Сѣбрание за други работи, които даже не бѣхъ въ обязанноститѣ на членовѣ на парламентарната анкетна комисія. Понеже Сѣбранието нѣмаше достатѣченъ персоналъ и понеже началникътъ на канцеларията каза, че Сѣбранието има персоналъ, колкото за своитѣ нужди, заради това, естествено, комисіята трѣбваше да прибѣгне до външни лица, които да ѣ улеснѣтъ въ многото работа, която ѣ прѣдлѣжеше да върши. Заради туй, и съ съгласіето на тогавашния прѣдсѣдатель на Народното Сѣбрание, г-нъ Теодоровъ, ангажирахъ се отъ комисіята не само г-нъ Стоянъ Петковъ, но и други още 10 души, и на тия, които работихъ, не можеше да се не плати; защото, най-послѣ, кой е този, който ще работи безъ да му се плати. Въ туй врѣме членовѣ на парламентарната анкетна комисія тоже не стоехъ, не лѣжахъ, а работѣхъ. И фактътъ, че сж работили, се доказва отъ грамадния волюмъ, отъ грамадния онзи докладъ, който се внесе въ Сѣбранието и който състои отъ 94 печатни коли. Това не е вина на Маня Бояджиевъ или на друго отъ членовѣ на парламентарната анкетна комисія, ако Народното Сѣбрание не е дало ходъ на този докладъ. Азъ помнѣхъ, че въ 1895 год. този докладъ се внесе въ Народното Сѣбрание, бѣше туренъ на дневенъ редъ, но защо не се разисква, това не знаѣхъ; това е работа на Бюрото, и то е длѣжно да даде обясненіе. До колкото помнѣхъ, не му се даде ходъ, защото не му дойде редъ, а сетнѣ Камарата се растури. Сега, ако намирате, че шестъ души народни прѣдставители сж имали възможность да провѣржтъ архивата на цѣла България само въ 6—7 мѣсеци, колкото имажъ на расположеіе; ако мислите, че тѣ нѣмажъ право и основание да искатъ да си послужатъ съ това съ вънкашни рѣцѣ, поне за прѣписване — понеже не е било въ задачата имъ да прѣписватъ документитѣ — тогава нѣма освѣнъ да се съгласите, че възгледътъ, изказанъ отъ провѣрочната комисія, е правъ. Азъ, обаче, ще поддържъ, че ще бѣде несправедливо, ако се поискатъ тѣзи суми отъ

парламентарната анкетна комисия. Парламентарната анкетна комисия, ако не бѣ при условията да види една необходима, една налѣжаща нужда отъ тия хора, нѣмаше да ги вика. Парламентарната анкетна комисия имаше прѣдъ очи, че трѣбваше да излѣзе съ единъ докладъ прѣдъ Народното Събрание, защото въ това врѣме, когато ѝ се възложи този мандатъ, всички викахъ, че искатъ да видѣтъ най-сетнѣ туй, което е вършилъ минжлиятъ режимъ. Парламентарната анкетна комисия, за да изпълни добросъвестно своето задължение и за да оправдае туй високо довѣрие, съ което ѝ облѣче Народното Събрание, единичка цѣль имаше прѣдъ очи: да разслѣдва своитѣ изучавания, да събере, по възможности, всички документи, които уличавахъ минжлия режимъ въ недобросъвестностъ и въ изнасилване правата на българскитѣ граждани, както и законитѣ на страната. Да ли парламентарната анкетна комисия е извършила това, остава на васъ, г-да народни прѣдставители, да сѣдите, отъ които, може би, повечето сте имали на рѣка доклада и онзи голѣмъ томъ, трудъ на парламентарната анкетна комисия. Сега, за да се добие туй, не може да бѣде работа само на двама-трима души. Заради туй, мислѣхъ, най-сетнѣ, ще намѣрите, че тѣзи пари на мѣсто сѣ израсходвани и нѣма да упрѣкнете парламентарната анкетна комисия въ раскопъ, въ луксъ, може би, както, по незнаение на работата, сѣ се произнесли почитаемиѣ членове на провѣрочната комисия. Туй имахъ да кажъ.

Никола Ив. Козаровъ: Г-да прѣдставители! Слѣдъ обясненията, които даде г-нъ Маню Бояджиевъ, като членъ на парламентарната анкетна комисия, дойдохъ до заключение, че сумитѣ, расходвани за Стояна Петковъ и Титкова, трѣбва да ги приемемъ, ако и да не сѣ расходвани съ съгласието на Народното Събрание; наше право е да приемемъ, че сѣ правилно расходвани. А колкото до надвзетитѣ пѣтни пари, не можъ да не искажъ моето съжалѣние, за гдѣто комисията по-напрѣдъ, като е прѣгледала смѣткитѣ, не е поканила, или, тѣй да се каже, не е напонила на прѣдставителитѣ, че сѣ надвзели пари. Увѣрявамъ ви, че всѣки отъ васъ, когато отива да си вземе пѣтнитѣ и дневнитѣ пари, подписва и взима споредъ каквато вѣдомостъ му прѣдставитѣ. Питамъ ви: тѣзи 12 души за 10—15 л. ли сѣ, да отиватъ да оцѣтяватъ хазната? Не трѣбва да допускаме, че между насъ ще се намѣри народенъ прѣдставителъ, който по такъвъ начинъ да иска да вземе 10—15 л. повече. Трѣбва да се обърне вниманието на този чиновникъ, който прави смѣтка за километрическото разстояние и опрѣдѣля пѣтнитѣ на народнитѣ прѣдставители, да ѝ прави по единъ точно опрѣдѣленъ пѣтъ. Единъ чиновникъ смѣтатъ по една посока, а други — по друга, едни — по сухо, а други — по вода. Като казвамъ това, мислѣхъ, че не трѣбва ни най-малко да се прави упрѣкъ на тия г-да народни прѣдставители, които сѣ надвзели, защото това, което сѣ имъ поднесли, сѣ подписали и сѣ взели, а щомъ ги поканите, тѣ ще повѣржатъ надвзетото. Сумата 2.670 и толкова лева да се приеме като правилно израсходвана, а надвзетитѣ пари Събранието да остави, съ надѣждата, че тия г-да прѣдставители, които сѣ надвзели, ще иматъ добри-

ната да повѣржатъ назадъ надвзетото; въ противенъ случай, който не иска да повърне, Бюрото, не ще съмнѣние, ще има право да ги изиска по надлѣжния редъ, чрезъ съдебната властъ.

Докладчикъ Апостолъ Савовъ: Искамъ да дамъ нѣкои разяснения по първата бѣлѣжка на г-на Бояджиева. За тия 64 л. и 30 ст., г-нъ Бояджиевъ прави грѣшка; той забравя, че ние, като провѣрявахме всичкитѣ оправдателни документи, намѣрихме, че колкото пѣти е идвалъ въ София и колкото пѣти е отивалъ да изслѣдва нѣщо, е взималъ пѣтни пари. Тия 64 л. трѣбва да повърне за туй, защото на 15-й Октомврий не е дошълъ отъ Стара-Загора, защото тогава е билъ въ София; той е билъ тукъ и е получавалъ дневни, като членъ на парламентарната анкетна комисия. (Смѣхъ.) И минжлата година напомнимъ на г-на Бояджиева, че има такава нѣщо; той каза: „азъ не помнѣхъ“. Най-послѣ, г-да народни прѣдставители, провѣрочната комисия нѣмаше назначението да кани прѣдставителитѣ: „дайте пари, защото сте надвзели!“ Ние прѣгледяхме смѣткитѣ, докладваме ви ги, а по-нататѣкъ не щемъ да знаемъ.

Ганчо Гаврийловъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ думата повторно да ви моля да не се съобразявате съ изказания отъ г-на Абрашева възгледъ, щото паритѣ, които сѣ платени отъ парламентарната анкетна комисия на Стояна Петкова и на нѣкой си Титковъ, да се искатъ отъ членовѣтѣ на комисията. Това е едно своеобразно тълкувание, на което, мислѣхъ, човѣкъ не може да се съгласи. Щомъ парламентарната анкетна комисия е имала нужда отъ работници и ги е хванжала, разбира се, ще трѣбва да се плати на тия работници. То е все едно да кажемъ на Стояна Петковъ и на другия работникъ: „дайте паритѣ назадъ!“ Моля, да се не съгласявате съ това искание на г-на Абрашева, освѣнъ да се приеме туй, което искахме азъ и г-нъ Бояджиевъ. Г-нъ Бояджиевъ разясни, че е имало нужда отъ тѣзи хора.

Относително надвзетитѣ пѣтни пари отъ г-на Бояджиева, нека той самъ даде обяснение, защото, до колкото разбрахъ, той е взелъ пѣтни за идванието си отъ Стара-Загора до тукъ, тогазъ, когато като народенъ прѣдставителъ, слѣдъ закриванieto на сесията, си е отишълъ въ Стара-Загора и послѣ е дошълъ, като членъ на парламентарната анкетна комисия. Ако е така работата, право е да се не искатъ и тѣзи пари отъ него назадъ; но ако е така, както г-нъ докладчикътъ каза, че за това идване отъ Стара-Загора, като членъ на парламентарната анкетна комисия, му е платено, такава цифра имало, то е другъ въпросъ.

Атанасъ П. Краевъ: Искамъ думата!

Прѣдсѣдателствующия Петко В. Горбановъ: По-напрѣдъ имаше думата г-нъ Краевъ, но се отказа. Сега, ако обича Народното Събрание, нека му даде думата. (Гласове: Нека говори!)

Атанасъ П. Краевъ: Не намирамъ за нужно, г-да, да давамъ обяснения за сумата 2880 л., за която е казано въ доклада, че сѣмъ надвзелъ. Всички знаемъ какъ се даватъ тия пари. Има особенъ чиновникъ, който написва

вѣдомоститѣ, а ние само се расписваме и получаваме паритѣ. Тѣй щото, ако съмъ надвзелъ, съ удоволствие ще ги върнѣж. Ще кажѣ друго нѣщо. До колкото си спомнямъ, минжлата година се разисква въпросътъ, по похарчениитѣ отъ парламентарната анкетна комисия суми, относително персонала, що си е придала. Тѣй напр., членоветѣ на комисията, като намѣрили, че иматъ много работа да вършѣтъ, счели необходимо да ангажиратъ нѣколко писари и секретари. Мислѣж, че Народното Събрание отказа да одобри тия разноски. (Гласове: Удобра ги!) Тогава е другъ въпросъ. Ако сѣж удобрени ония разноски, трѣбва да се удобрѣтъ и тия, които сѣж дадени на Стояна Петковъ и Титкова. Трѣбва Събранието да бѣде послѣдователно. Не удобримъ ли платата на Петкова, не трѣбва да удобраваме оная и на писаритѣ, а щомъ на писаритѣ е удобрена платата, трѣбва и на тѣхния началникъ Петкова да ѣж удобримъ. Ето защо умѣстно и справедливо е исканието на нѣкои депутати да се отложи и да не се бърза съ рѣшението на тоя въпросъ.

Маню Вояджиевъ: Тоя въпросъ е рѣшенъ минжлата година!

Прѣдсѣдателствующия Петко В. Горбановъ: Ще забѣлѣжж, че днешниятъ дневенъ редъ е приетъ отъ Народното Събрание и въ него фигурира докладъ на комисията по смѣткитѣ на VIII-то Обикновено Народно Събрание; слѣдователно, всички възражения, които станѣжж, че разискванieto на този въпросъ било неправилно и незаконно, падатъ, защото Събранието е рѣшило да се тури на дневенъ редъ.

Сега ще дамъ на гласуване. Желаетъ ли Народното Събрание да се отложи рѣшението на тоя въпросъ за друго засѣдание? (Гласове: Не желаетъ!) Молѣж ония г-да прѣдставители, които желаетъ да се отложи, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Не се приема прѣдложението за отлагание.

Освѣтлено ли е Народното Събрание по всичкитѣ части на доклада? (Гласове: Освѣтлено е!)

Констатира се отъ дебатитѣ, че по-голѣмата частъ отъ разносикитѣ сѣж били редовно и правилно израсходвани. Има

само двѣ суми, на които комисията е поставила въпросителна: първо, сумата 2.573.06 л., която е била дадена на служащитѣ или писцитѣ и секретаря на парламентарната анкетна комисия. Приема ли Народното Събрание, че сумата 2.573.06 л. е правилно и редовно израсходвана? (Гласове: Приема!) Молѣж ония г-да прѣдставители, които ѣж приематъ за правилно и редовно израсходвана, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се за правилно и редовно израсходвана.

Остава сумата 384 л. надвзети отъ нѣкои г-да прѣдставители. Молѣж ония г-да прѣдставители, които приематъ сумата 384 л. за правилно и редовно израсходвана, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Остава въ сила рѣшението на комисията, да се повърнатъ тия пари на Народното Събрание.

Георги В. Даскаловъ: Трѣбва да се гласува исцѣло!

Атанасъ П. Краевъ: 4.000 л., похарчени отъ г-на прѣдсѣдателя, да се вотира въ отдѣлно! Министерскиятъ Съвѣтъ го е командировавалъ и той трѣбва да му плати!

Прѣдсѣдателствующия Петко В. Горбановъ: Ще се гласува исцѣло. Признава ли Народното Събрание за правилно и редовно израсходвани сумитѣ, по втората редовна сесия на VIII-то Обикновено Народно Събрание, съ исклечение на сумата 384 л., надвзети пѣтни пари отъ нѣкои г-да прѣдставители? (Гласове: Признава!) Молѣж ония г-да прѣдставители, които приематъ за правилно израсходвани тия суми, съ исклечение на 384 л., да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приематъ се сумитѣ за правилно и редовно израсходвани.

На дневенъ редъ за утрѣшното засѣдание остава: второто четение на законопроекта за устройството на сѣдилищата и първо четение законопроекта за инспекцията на училищата.

Има ли нѣкой отъ г-да прѣдставителитѣ да прѣдложи нѣщо за дневния редъ на идущето засѣдание? (Никой не иска думата.) Значи, нѣма.

Вдигамъ засѣданието.

(Затворено въ 4 часътъ и 40 минути слѣдъ пладнѣ.)

Прѣдсѣдатель: Д-ръ Георги Янколовъ.

Подпрѣдсѣдатели: { Христо Ивановъ.
Петко В. Горбановъ.
Георги Губидѣльниковъ.

Секретари: { Петръ Папанчевъ.
Жеко Ив. Жековъ.
Петръ К. Бобчевски.
Лука Братановъ.
Никола Ив. Козаровъ.

Секретари: { Иванъ М. Лиловъ.
Иванъ Цецовъ.
Стефанъ Ивановъ.
Георги Н. Юруковъ.
Василъ Ив. Димчевъ.

Секретари: { Боби Лафчиевъ.
Христо Теодоровъ.
Георги Ив. Михайловъ.
Янколъ Донковъ.
Данчо В. Пишмановъ.

Началникъ на Стенографическото Бюро: Хр. П. Константиновъ.